

LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRASTIS

The PEOPLE'S VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, 160 Claremont St., Toronto 3, Ontario

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, Ottawa
and for Payment of Postage in Cash

Kaina 10 ct.

Nr. 16

Penktadienis, Balandžio (April) 20, 1962, Toronto, Ontario

M E T A I XXXI

Jungtinės Valstijos Jau Iškėlė Pietiniame Vietname 400 Marinių

SAIGON. — Jungtinės Valstijos vis giliau ir giliau įsiviečia į Pietinio Vietnamo vidujnes kovas. Ik šiol jos jau turėjo tenai virš 4,000 taip vadinamų "instruktorių" ir daugybę helikopterų ir kitokių priemonių operuotojų, bet šiomis dienomis iškėlė Pietiniame Vietname jau 400 marinių.

Jie buvo perkelti iš orlaivanešio Princetin su 16 helikopterų. Orlaivanešis randasi Pietų Kinijos jūros pakraštyje.

Marinai bus pastatyti Cactrange, Ba Xuyen provincijos sostinėje, apie 100 mylių į pietvakarius nuo Saigono. Jie padės 57-tai amerikiečių helikopterų kuopai, kuri operuoja iš Tan Son Nhut oro bazės. Jie kariaus prieš vietnamiečius partizanus, kurie veikia toj apylinkė. Sakoma, kad šioj apylinkėj labai įsigalėję partizanų būriai.

Marinai šioj apylinkėj atliko didelį išžvalgymą prieš savaitę laiko. Keletas marinių šioj apylinkėj veikė jau tris savaites laiko. Jie veikė su Vietnamo nereguliaria armija, kuriai vadovauja katalikų kunigas N. L. Hoa.

Taipgi į Saigoną atvyko Pentagono grupė, į kurią įeina Allan Dulles, buvęs Centralinės Intelligence Agentūros viršininkas. Grupė vadovauja Karl Bendetsen, buvęs armijos posekretorius.

Tas viskas rodo, kaip amerikiečiai didina savo dalyvavimą Pietinio Vietnamo vidujiniame kare. Tai baurus kišimasis į vidujinius tos šalies reikalus.

Iš kitos pusės, tas parodo, kaip tvirti partizanai. Reguliarė Pietinio Vietnamo armija negali įveikti. Priešingai, partizanai vis plačiau ir plačiau veikia ir valdžios rankose lieka tik miestai ir miesteliai.

Amerikiečiai nusistatę būtinai išlaikyti Pietinį Vietnamą savo kontrolėj, kaip kad jie išlaiko Pietinę Korėją, Formosą ir kitas tokias vietas, kaip savo militines bazes.

Klaipėdos dramos teatro rampos šviesą išvydo A. Bieliausko romano "Rožės žydi raudonai" inscenizacija — "Rožės ir laimė". Veikalą scenai paruošė R. Mikalauskaitė, režisavo — V. Jasinskis.

kas, dailininkas — J. Čeičytė.

Nuotraukoj: Scena iš spektaklio. Zabūnas — akt. J. Paplauskas, V. Čeponis — akt. V. Kancleris, Nastutė — E. Baltrukonytė.

Laukiama Greito Seimo Paleidimo

OTTAWA. — Premjeras Diefenbakeris turėjo pasitarimą su opozicijos lyderiu Pearsonu, po to su savo partijos lyderiais. Manoma, kad netrukus parlamentas bus paleistas ir paskelbti nauji rinkimai kada nors birželio mėnesį.

Kad rinkimai įvyks šiais metais, niekas jau neabejoja. Klausimas stovi tik tai, kada.

Rinkiminė kampanija eina visu smarkumu po visą Kanadą, nors rinkimų data dar nepaskelbta. Jau daug kur ir kandidatai nominuoti.

Rungtynės eis tarp kelių partijų: kinservatų, liberalų, naujų demokratų, socialkreditorių ir komunistų. Beje, komunistai statys labai mažai kandidatų. Daug kur jie matyti rems naujuosius demokratius.

BUENOS AIRES. — Argentinos militaristams nepatinkas naujas prezidentas, Jose Maria Guido, ir jie ketina nuversti jį.

Plieno Kompanijos Nebekels Kainos

WASHINGTON. — Kadangi net pats prezidentas griežtai pasmerkė plieno kompanijų užsimojimą pakelti plieno kainą 6 doleriais ant tono, tai kompanijos atšaukė savo nutarimą.

Jeigu būtų buvus plieno kaina pakelta, tai viskas būtų pabrangę, kas tik yra gaminama iš plieno. Ryšium su tuo būtų buvę išjudinta ir visa kita. Sunkioji industrija visuomet vaidina svarbiausį vaidmenį šalies gyvenime.

Karinės išlaidos būtų žymiai padidėjusios, reiškia, kad ir taksai būtų padidėję. Ir taip toliau.

Kompanijos būsiandios traukiamos atsakomybėn ir turėsiandios pasiaiškinti, ar tik jos neveikia susitarusios, nes visos viena po kitos buvo paskelbusios kainos pakėlimą plienui.

TAIPEI. — Čiangkaišekas reikalauja iš JAV leisti pulti Kiniją dabar.

60 Įsiveržėlių Jau Perkelti į Ameriką

MIAMI. — Kubos įsiveržėlių giminių komitetas susitarė su Kubos vyriausbe dėl įsiveržėlių išpirkimo. 60 įsiveržėlių, nesveikuojančių ir žėistų, jau atskrido į Miami, Floridą, ir buvo giminių su-tikti su didžiausiu susijaudinimu.

Paleistųjų pabaudos siekia \$2,500,000. Jie padėsią sukelti reikalingą sumą išpirkimui visų likusių. Komitetas turįs apie \$26,000,000, bet viso reikia \$62,000,000.

Komiteto išdininkas Enrique Llaca pareiškė, kad už trijų keturių mėnesių visi

belaisviai bus išpirkti ir atgabenti į Jungtines Valstijas.

Paleidimo tvarka maždaug tokia: pirmiausia buvo paleisti nesveikuoją ir sužeistą. Paskui seks senesnieji, po jų vedusieji su šeimomis, paskui vedusieji be šėimų, o ant galo visi jaunesnieji.

Kubos vyriausybė pasakius, kad komitetas gali atvykti Kubon belaisvių reikalui kada tik nori, kada jie tik turės ką nors pasiūlyti Kubos vyriausybei.

Tas faktas, kad Kuba jau išleido 60 belaisvių, visiems aiškiai rodo, kad Kubos vyriausybė nuoširdžiai stovi ant savo pažadų paleisti visus, jeigu jų hausmė bus užmokėta.

Gautais pinigais Kubos vyriausybė sušėlps nuo įsiveržėlių nukentėjusias šeimas, atstatys, kas buvo sugriauta.

Išlaisvintieji pasakojo, kad jiems kalėjime nebuvo taikomi joki varžymai. Jie galėję kelti kada norėję ir gulėti kada norėję.

Atrodo, kad tie įsiveržėliai buvo apgauti imperialistų. Jie jaučiasi labai nusivylę. Jie labai džiaugsis išsivadavę. O jų viršininkai turi didelę pareigą išpirkti juos, nes jie atsakomingi už jų likimą.

Jungtinės Tautos Pasmerkė Izraelį

NEW YORK. — Jungtinių Tautų Saugumo Taryba 10 balsų, prie Francijos susilaikymo, pasmerkė Izraelį už užpuolimą Sirijos pasienio sargų.

Saugumo Taryba sako, kad kovo 16-17 dienomis, Galilėjo jūros pakraštį, Izraelis nepateisinamai sulaužė sutaikos sutartį ir Jungtinių Tautų nutarimą iš 1956 metų sausio 19 d.

Izraelis rimtai buvo įspėtas, kad jeigu įvyksta kokios provokacijos iš arabų pusės, tai reikia kreiptis į Jungtinių Tautų ten esamas jėgas, o nesimti ginklo.

Francijoj Naujas Ministrų Pirmininkas

PARYŽIUS. — Francijos premjeras Dabre pasišalino, o jo vieton stojo G. Pompidou, žymus bankierius. Spėjama, kad ir daugiau ministrų bus pakeista. De Gaulle nori sutvirtinti savo valdžią pravedimui nubrėžtįs politikos Alžyrijos klausimu.

Tuo tarpu teismas nubaudė mirtin eksgenerolą E. Jouhaudą antru kartu. Pirmu kartu jis buvo nubaustas mirtin po sukilimo Alžyrijoje, jam esant užsienyje. Dabar jo gyvybę gali išgelbėti tiktai prezidentas De Gaulle.

Esą jaučiama, kad dešiniųjų padėtis Alžyrijoje ir pačioje Francijoje nuolatos blogėja. Tiesa, jie dar nemano nuleisti rankų, bet viltis nuolatos mažėja.

JAV ir TSRS Pradedą Tartis dėl Berlyno

WASHINGTON. — Tarybų Sąjungos ambasadorius A. F. Dobrynin ir Jungtinių Valstijų valstybės sekretorius Dean Rusk pradėjo neformalias derybas dėl Berlyno. Šių pasitarimų užduotis yra išanalizuoti abiejų pusių pozicijas ir paieškoti galimybių dėl kompromiso.

Jungtinės Valstijos esančios truputį suminkštėjusios. Esą galimybių, kad abi pusės ras išėitį.

Iš Kanados Gyvenimo

Kanados Darbininkų Kongreso konvencija Vancouve-ryje pasirodė labai žemam stovyje. Ypač unijų sugyvenimo klausimu suvažiavimas visai žemai nupuo- lė. Plieno darbininkų unijos užpuolimą ant nikelio kasėjų unijos dėl politinių išrokavimų užgyrė kaip "laisvinimą". Ir bendrai, suvažiavimas pasisakė už pagrobimą unijų, kurios Kongreso lyderiams nepatiks iš politinio atžvilgio.

Tuom pačiu sykiu suvažiavimas atsisakė palaikyti karpenterių unijos užpuolimą ant miško kirtėjų unijos. Už tai karpenterių unijos 57 delegatai, atstovaujantys 64,000 karpenterių, apleido konvenciją.

Praeityje Kongresas yra išmetęs nekurias unijas už puolimą ant kitų unijų, jų tarpe tymsterių unija.

Tokiu būdu, pasidarė neaišku, už ką Kongresas stovi.

Labai teisingai nurodė nekuri atstovai, kad Kongreso pareiga jungti unijas, o ne ardyti vienybę. Kaip unijos tvarkosi savo narių tarpe yra jų pačių reikalas.

Federalis finansų ministras paskelbė biudžetą sekan-tiems metams. Nemažai nuolaidų pramonininkams ir biz-nieriams, truputis turintiems šeimas, bet nieko milžiniš- kai didžiūmai, nieko šimtams tūkstančių bedarbių.

O visgi deficitas sieks \$745,000,000.

Šeimos su trimis nedirban-čiais galės sutaupyti apie \$25,000 per metus, jeigu jų pa-jamos siekia \$4,000.

Biudžetas buvo paskelb-tas, kaip atrodo, išvakarėse parlamento paleidimo. Matyti todėl, kad nebūtų užtekti-nai laiko debatams.

Netoli Chalk upės paleis-tas pirmas Kanados atomi-nis reaktorius, kuris po ke-lių mėnesių pradės gaminti elektrą. Pastatymas atsieis \$33,000,000 ir duos apie 20,000 kilovatų elektros. Bet šį reaktorių statant gauti pa-tyrimai bus panaudoti staty-mui didesnių atominių elekt-ros stočių, 200,000 kilovatų pajėgumo.

Beveik tuo pat liaku Ca-nadian General Electric kompanijos prezidentas J. H. Smith pranešė, kad jo kom-panija samdo 300 inžinierių, kurie daro projektą kito atominio reaktoriaus, kuris gali būti dar praktiškesnis. Smulkiau apie tai busią pra-nešta kompanijos metinėj konvencijojej.

Federalė vyriausybė pa-skelbė, kad ji statysis 8 ka-

rinius laivus, kurie bus ap-ginkluoti vairuojamais svie-diniais. Taipgi Britanija pa-statys tris submarinus.

Visa tai kainuos taksų mokėtojams \$270,000,000.

—o—
Gudrūs spekuliantai buvo suvilyję nemažą skaičių žmonių pažadėdami 40 procentų ant investuoto kapita-lo. Surinkę tiek pinigų, kad būtų galima nupirkti 18,000 veislinių kiaulių ir įsteigę tris farmas netoli Toronto, organizatoriai staiga dingo, o farmose buvo atrasta tik 1,500 kiaulių. Investoriai li-ko apgauti.

Dabar tų farmų likučių prižiūrėtojas F. S. Ebbs bu-vo nubąstas \$500 už žiauru-mą su tomis kiaulėmis.

Kanadietis

LONDON. — 63 darbie-čiai ir neprigulmingieji par-lamento nariai pasiuntė pro-tesą prezidentui Kennedžiui prieš naujus nuklinius ban-dymus atmosferoj.

Jie nurodo, kad šie bandy-mai galutinai sužlugdys gali-mybes pasiekti susitarimo Genevoje dėl nutraukimo bandymų ir nusiginklavimo.

J. LUNSKY

AKIŲ SPECIALISTAS

Egzaminuoja akis, išdiria akty nervus, nuo kurių pa-eina nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko aki-nius.

470 College W., Toronto
Tel.: WA. 1-3924

Lietuvis Stogų Dengėjas

Abest Roofing & Tinsmithing Co.

144 FIRST AVE. Tel. HO. 6-8252

Toronto 3, Ont.

Dengiame naujus ir taisome senus stogus, vandens nutekėjimus (eavstrough) ir atliekame visokius skardos darbus.

Savininkas C. SWANKAS

Lietuviška Valgykla

UNION CAFE

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Šviežias maistas Geras pasirinkimas įvairių lietu- viškų valgių. Turime kambarių apsigostimui.

Savininkas Ch. Pampalas
Telefonas. LI. 4-6917

Lilia Flower Shop

650 QUEEN ST. W. TORONTO

Specializuojamės Prirengime Gėlių Vestuvėms, Laidotuvėms ir Kitiems Reikalams.
Telefonas EM. 6-4188

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos

Centro Komitetas išleido

Kanados lietuvių Palantos parašytų

Eilėraščių Rinkinį

Minčių Trupiniai

Leidinyje telpa apie 80 eilėraščių, parašytų iš Kanados darbo žmonių bei lietuvių emigrantų gyve-nimo. Knygutė 80 puslapių. Kaina 75 centai.

Platintojams, užsisakantiems 5 egzempliorius ar daugiau, skaitome po 50 centų.

Užsakymus prašome siųsti:

K. L. L. D. Centro Komitetas
160 Claremont St.
Toronto 3, Ont., Canada

Centro Komiteto Įsteigtas Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos

KNYGYNAS

160 CLAREMONT ST., TORONTO, Ont.

Teikia veltui pasiskaitymui įvairių lietuviškų knygų, dau-gumoje pokariniiais metais išleistų Tarybų Lietuvoje.

Norintieji naudotis knygynu turi pasimokėti \$5.00 kauciją, kuri gražinama nustojus naudotis knygynu.

Knygos duodamos vienam mėnesiui. Po mėnesio nesu-gražinę ir nepersirašę knygas, turi mokėti po \$1.00 už kiekvieną pavėluotą mėnesį.

Paštu užsisakantieji knygas turi apmokėti persiunti-mo išlaidas.

Knygnas atdaras penktadieniais nuo 7 iki 8.30 val. vakarais ir ketvirtadieniais nuo 2 iki 4 val. po piet.

Žemiau talpiname po dalį knygų sąrašo. Norinčius naudotis knygynu prašome išsikirti juos ir užsisakant paštu naudoti knygos numerį.

TRYS SESERYS. A. Čechovas. Knygoje telpa aprašymas apie autoriaus dramaturgiją ir teatrą, taipgi keturio-lika scenos veikalų. Knyga 468 puslapių. Knygyne Nr. 82 ir 83.

TREJI METAI. A. Čechovas. Knyga 332 puslapių ir joje telpa aštuonios apysakos. Knygyne Nr. 84.

IVANAS RŪSTUSIS. V. Kostylovas. Romanas. Pirmo dalis. Knyga 492 puslapių. Knygyne Nr. 85, o antros dalies Nr. 86.

KERSTAS. A. Čechovas. Knygoje telpa 63 apyskaitės. Knyga 444 puslapių. Knygyne Nr. 87.

A. PUSKINAS PROZA. Knyga 516 puslapių. Joje tel-pa Velionės Bielkino penkios apyskaitės ir dešimtys A. Puškino apysakų. Knygyne Nr. 88.

ZUVĖDRA. N. Biriukovas. Apysaka. Knyga 448 puslapių. Knygyne Nr. 89.

AUDRŲ PAGIMDYTI. N. Ostrovskis. Apysaka. Knyga 216 puslapių. Knygyne Nr. 90.

PIRMIEJI DŽIAUGSMAI. K. Fedinas. Apysaka. Knyga 376 puslapių. Knygyne Nr. 91 ir 92.

ZEMĖ ŽYDI. V. Safonovas. Knyga 504 puslapių. Joje telpa keliasdeimts įdomių publicistinių bei mokslinių straipsnių. Knygyne Nr. 93.

AUDRA. Vilis Laciš. Trijų dalių romanas. Knyga 632 puslapių. Knygyne Nr. 94.

JAUNESNIOJO SČNAUS GATVĖ. L. Kasilis ir M. Po-lianovskis. Apysaka. Knyga 620 puslapių. Knygyne Nr. 95.

MORTENAS RAUDONASIS. Martin Anderson Nekse. Apysaka. Knyga 464 puslapių. Knygyne Nr. 96.

SUSITIKIMAS. V. Koževnikovas. Joje telpa 58 apysakai-tės - apsakymai. Knyga 408 puslapių. Knygyne Nr. 97.

ZANAS KRISTOFAS. R. Rolland. Apysaka. Knyga 270 puslapių. Knygyne Nr. 98.

ANTPUOLIS. L. Tolstojus. Knygoje telpa keturios apy-sakos - pasakojimai ir iš kunigaikščio užrašų aprašy-mas. Knyga 440 puslapių. Knygyne Nr. 99.

VAIKYSTĖ. L. Tolstojus. Autobiografinis aprašymas. Knyga 404 puslapių. Knygyne Nr. 100.

PROZA. M. Lermontovas. Knygoje telpa autoriaus trum-pa biografija ir dešimts apysakų - apsakymų. Knyga 448 puslapių. Knygyne Nr. 101.

SOFĖ. L. Leonovas. Apysaka. Knyga 364 puslapių. Kny-gyne Nr. 102.

AUKŠTŲJŲ SIMONIŲ LIKIMAS. I. Simonaitytė. Mažo-sios Lietuvos buities romanas. Knyga 344 ir kita lai-da 428 puslapių. Knygyne Nr. 103 ir 104.

PRAEITIS ŠEŠĖLIAI. A. Upytis. Apysaka. Knyga 364 puslapių. Knygyne Nr. 105.

PRIESAIKA. F. Gladkovas. Apysaka. Knyga 156 pusla-pių. Knygyne Nr. 106.

DRAUGYSTĖ. K. Marukas. Knygelėje telpa 10 apysakai-čių. Knygelė 104 puslapių. Knygyne Nr. 107.

CEMENTAS. F. Gladkovas. Apysaka. Knyga 328 pusla-pių. Knygyne Nr. 108.

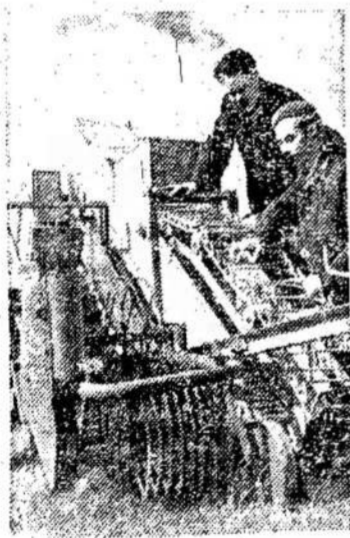
MAKARO SAPNAS. V. Korolenko. Joje telpa dešimt apy-sakaičių - apsakymų. Knyga 368 puslapių. Knygyne Nr. 109.

TARYBŲ LIETUVOJ

Mūsų Ekonominiai Ryšiai

Baltijos bangos skalauja trijų broliškų kaimyninių respublikų — Lietuvos, Latvijos, Estijos krantus. Bet ne tik Baltija jungia šias jauniausias Tarybų Sąjungos respublikas. Istorinė praeitis, bendra kova prieš buržuazinę valdžią, gilus ekonominis atsilikimas kapitalistinio viešpatavimo metais ir audringas liaudies ūkio vystymasis tarybinio laikotarpio — visa tai jungia jas į vieną būdingą ekonominį rajoną. Todėl praėjusių metų pabaigoje buvo įsteigta trijų Pabaltijo respublikų — Vakarų ekonominio rajono koordinavimo ir planavimo taryba, į kurios sudėtį įėjo šių respublikų vyriausybės vadovai, Komunistų partijų Centro Komitetų pirmieji sekretoriai, Mokslų akademijų prezidentai ir kiti ūkiniai darbuotojai. Nuolatinė Tarybos būstinė — Ryga. Reguliarai ruošiami Tarybos posėdžiai kiekvienos respublikos sostinėje. Posėdžiams paeiliui pirmininkauja kiekvienos tarybinės respublikos Ministrų Tarybos Pirmininkas.

Neseniai eilinis Tarybos posėdis įvyko Vilniuje. Jame pirmininkavo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Pirmininkas M. Šumauskas. Dalyvaujant Latvijos TSR Ministrų Tarybos Pirmininkui J. Peivei, Estijos TSR Ministrų Tarybos Pirmininkui V. Klausonui bei kitiems vadovaujantiems darbuoto-

Tarybų Lietuvos pramonė gamina žemės ūkiui daugiau kaip 20 pavadinimų sudėtingų mašinų. Neseniai Vilniaus "Komunaro" gamykla išleido naują cukrinių runkelių nuėmimo kombainą. Vietos sąlygomis naujojo kombaino darbo našumas yra žymiai efektingesnis.

1962 metais bus pradėta serijinė tokių mašinų gamyba.

Nuotraukoje: naujas cukrinių runkelių nuėmimo kombainas.

jams, buvo aptarti svarbūs šių trijų respublikų tarpusavio ryšių plėtimo, pramonės specializavimo ir kiti klausimai.

Pasibaigus posėdžiams, T.B. korespondentas paprašė Tarybos narį A. Žukauską papasakoti apie trijų respublikų ekonomikos vystymąsi per pastaruosius du dešimtmečius, apie tarpusavio ryšius. Štai ką jis papasakojo: — Šios ekonominės Tarybos tikslas — apjungti trijų respublikų pastangas kooperuojant ir specializuojant gamybą, ieškoti efektyvių kelių racionaliam pramonės išdėstymui Pabaltyje.

174 tūkstančius kvadratinė kilometrų užima šis stambus Vakarų ekonominis rajonas. Jame gyvena 6,2 milijono žmonių. Iki 1940 metų šių trijų valstybių ekonomika trypčiojo vietoje, jos iš esmės buvo tapusios kapitalistinių Vakarų Europos šalių ekonominiu priedėliu. Tik Tarybų valdžia, plati ir nesavanaudiška visos šalies parama sudarė sąlygas smarkiai žengti į priekį šioms respublikoms, kurios prieš karą buvo vienos iš labiausiai atsilikusių Europoje. Pavyzdžiui, Latvija, labiausiai pramoninga iš šių trijų respublikų, nuo 1911 iki 1939 metų vidutiniškai padidindavo gamybą 1,5 proc. per metus. Lietuvoje ir Estijoje šis skaičius buvo dar mažesnis.

O 1946-1960 metais Pabaltijo respublikų pramonė priaugo po 20 proc. kasmet. Ne žemės ūkis, kaip kadaise, o mašinų, prietaisų gamyba dabar yra lemiamos liaudies ūkio šakos Pabaltyje. Trijų respublikų gamyklos į daugiau kaip 30 pasaulio šalių siunčia tiksliąsias stakles, dviračius, įvairią sudėtingą aparatūrą.

Smarkiai kylanti Pabaltijo ekonomika turi didelę reikšmę visame ūkiniame Tarybų Sąjungos balanse. Per pastaruosius septynerius metus Lietuvos, Latvijos ir Estijos pramonė vystėsi 5-7 kartus sparčiau, negu Jungtinių Amerikos Valstijų. Tarybinis Pabaltijys pagal savo ekonomikos lygį dabar gerokai pralenkė Belgiją, Olandiją, Suomiją ir kitas valstybes. Šios trys respublikos dabar, pavyzdžiui, gamina 44 proc. visos šalies tramvajų vagonų gamybos, 14,5 proc. radijo imtuvų, daugiau kaip 9 proc. popieriaus, 10 proc. — žuvies gamybos.

Šitie visi laimėjimai gali būti tik broliškai, nesavanau-

Lietuvos Liaudies ūkio tarybos Prietaisų pramonės valdybos inžinieriai sukūrė naują lietuvišką magnetolą "Vaiva". "Vaiva" pasižymi moderniška konstrukcija, turi specialius prietaisus garso švarumui išgauti.

1962 metais bus pradėta masinė magnetolų "Vaiva" gamyba.

Nuotraukoje: nauja lietuviška magnetola "Vaiva".

diškai padedant kitoms tarybinėms respublikoms. Štai dar vienas skaičius: kasmet Pabaltijo respublikos išgija anglies, metalo, naftos ir kitų žaliavų už vieną milijardą rublių! Tai ir yra mūsų pramonės pagrindas. Juk tai ir įgalino, pavyzdžiui, Lietuvai pralenkti labiausiai išsivysčiusią kapitalistinę šalį — JAV staklių gamyboje (skaičiuojant vienam gyventojui). O iš viso Pabaltijys gamina apie 10,000 įvairių tikslų staklių per metus. Džiugūs ir kiti skaičiai: Pabaltijo respublikos pateikia šaliai kasmet 603 tūkstančius radijo imtuvų ir radiolų, 176,7 tūkstančio skalbimo mašinų, 18 milijonų porų avalynės per metus.

Įsteigus koordinavimo ir planavimo Tarybą, susidaro sąlygos toliau specializuoti trijų respublikų pramonę, statybą. Jau šiemet Pabaltijje statomi gyvenamieji namai pagal geriausius trijų respublikų architektų projektus. Lietuvių pasiūlymu, imamasi darbų tekstilės ir lengvosios pramonės įmonių specializavimui. Latviai siūlo bendromis jėgomis nagrinėti mokslines problemas.

Įdomūs ir estų pasiūlymai. Kaip žinia, visos trys Pabaltijo respublikos žūklauja Baltijos jūroje, Atlanto vandenyne. Jų žvejai pasiekia Afrikos ir Kanados krantus. Sujungus visų trijų respublikų žvejų pastangas, galima būtų gerokai padidinti žuvies sugavimą.

— Didelę ekonominę reikšmę turi naujosios tarybos darbas, — pasakė baigdamas A. Žukauskas. — Pasiskirstydami darbą tarpusa-

vyje, mes išvengsime bereikalingo vieno ir to paties dirbinio gamybos kiekvienoje respublikoje. O tai, savo ruožtu, įgalins įsisavinti naujų labai reikalingų visoms trims respublikoms gaminių gamybą.

R. Mockus.

Laukinė Telyčaitė

Panevėžys. — Praėjusių vasarą "Tarybinio artojo" kolūkio kolūkiečiui A. Petraičiui pabėgo dviejų savaičių telyčaitė. Ieškojimai nedavė rezultatų.

Po kurio laiko grybautojai ir uogautojai netoliese esančiame Bernotėnų miške matė telyčaitę, bėginėjančią su stirnų būreliu. Žiemą kolūkiečiai aptiko bėglės pėdsakus. Buvo suruštos gaudynės. Bet telyčaitė paspruko. Sugauti ją pavyko visai neseniai su aviganiai šuns pagalba.

Sugautą bėglę apžiūrėjo veterinarijos gydytojas. Jis konstatavo, kad telyčaitė sveika, vidutiniškai imtusi. Per šešis mėnesius ji sulaukė. Visą jos kūną, ypač kenterą dengė neįprastai tankiai sužėlę plaukai. Vadinasi, ir telyčaitė puikiai prisitaikė gamtos sąlygoms.

Plastmasinės Šaudyklės

Kam teko lankytis audimo fabrikuose, stebėti audimo staklių darbą, be abejo, įsidėmėjo sunkias metalu apkaustytas šaudyklės. Tai jos žaibo greičiu laksto tarp nyčių, perverdamos siūlus. Po kiekvieno šaudyklės "šūvio" didėja išaustos medžiagos kiekis ir... dyla šaudyklė. Iš specialiųjų kietų medžio rūšių pagamintos šaudyklės tarnauja ne ilgiau kaip tris mėnesius. Bet ir per šį laikotarpį jos šerpėja, plėšo audinį.

Kauno "Limos" fabriko gamyklos tobulintojui A. Slavinskiui kilo mintis pagaminti šaudyklės iš plastmasės. Pasirodė, jos žymiai plonesnės ir lengvesnės ir ilgiau gali tarnauti.

Kauno Daržininkams

Ši daržovė kauniečiams neįprasta. Sakytum, morka, bet skirtinga spalva, lapai, o skonis — ridikėlio. Tai nauja rūšis: kiniški ridikėliai "Roudonasis milžinas". Jų sėklos Kauno parduotuvėse šiemet pasirodė pirmą kartą.

Kauno sėklų kontora miesto daržininkams šį pavasarį pateiks nemažą kiekį "Roudononojo milžino", daug morkų, burokėlių ir kitokių daržovių sėklų.

Nauja Žvejybos Įmonė

Klaipėda. — Klaipėdoje įkurta nauja žvejybos įmonė — Lietuvos refrizeratorių laivyno bazė. Jai priklausys visi keturi didieji žvejybos traleriai — šaldytuvai — "Zigmās Angarietis", "Vytautas Montvila", "Liudas Gira", transportiniai refrizeratorius "Privolžskas", du žuvies šaldymo laivai ir šeši žuvies refrizeratoriai. Bazė gaus du naujus didžiulius tralerius — šaldytuvus ir vieną gamybinį refrizeratorių.

Kaimo Moterų Menas

ARIOGALA. — "Laimės" kolūkio klubo salėje įvyko artelės moterų rankdarbių paroda. Buvo parodyta daugiau kaip 100 eksponatų — tautiniais motyvais austos juostos, rankšluosčiai, staltiesės, nertiniai, raštuotos pirštinės, kojinės, siuvinėtos pagalvėlės, takučiai, kilimai.

Parodoje su savo eksponatais dalyvavo 38 kolūkio moterys. Lankytojams labiausiai patiko V. Daukniūnės mezziniai, G. Railienės siuvinėjimai, A. Menkeliūnaitės gražaus spalvų derinio kilimas.

Baisogalos gyvulininkystės instituto radiobiologijos laboratorijos vedėja B. Zebenkienė ir biologijos mokslų kandidatas P. Pakėnas, vadovaujami akademiko V. K. Milovanovo, pirmieji Tarybų Sąjungoje radioaktyvaus fosforo pagalba pradėjo tyrinėti galvijų sėklos susidarymo ciklą. Šie bandymai padės išaiškinti efektyviausią dirbtinio apseklavimo metodo panaudojimą. Remdamasis gautais rezultatais, institutas rekomenduos taip pat veislinių buliukų šėrimo racionus.

Instituto mokslininkai radioaktyvios sieros pagalba tyrinėja taip pat avių vilnų augimo greitį prie tam tikrų šėrimo sąlygų.

Nuotraukoje: radiobiologijos laboratorijos vedėja B. Zebenkienė, išima radioaktyvų fosforą iš konteinerio.

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS

Prenumeratos Kaina:

Kanadoj ir Didžiojoje Britanijoje metams \$4.00; pusei metų \$2.00
Visur kitur metams \$4.50; pusei metų \$2.25

LIAUDIES BALSAS

160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada
Telefonas: EMPIRE 6-4358

SVEIKINAME SU SUKAKTUVĖMIS

Ši Liaudies Balso laida turi specialų skyrių, pašvęstą Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos, dažnai sutrumpintai vadinamos Sūnų ir Dukterų Draugija, 50 metų sukakčiai atžymėti. Iš straipsnių matysite draugijos istoriją, jos užsibrėžtus ir vykdomus siekius ir jos atliktus patarnavimus Kanados lietuviams. Draugija nėra didelė, dideli toliai tarp kuopų labai sunkina veikimą, tačiau ji yra atlikusi didelius darbus Kanados lietuvių labui. Už tai ji užsitarnauja didelę pagarbą.

Liaudies Balsas sveikina šios draugijos narius su šiomis sukaktuvėmis ir linki sveikatos ir energijos tęsti šį kilnų darbą toliau. Tuom pat sykiu laikraštis pasižada ir toliau patarnauti draugijai visuose jos reikaluose, kaip ir iki šioliai. Ilgiausių metų Sūnų ir Dukterų Draugijai!

KAS TIE ANTIKOMUNISTAI

Labai dažnai spaudoje ir televizijoje matome žinių apie antikomunistus, dešiniuosius. Kas jie tokie ir ko jie siekia?

Zvilgterėje į jų darbus galime greitai persitikrinti, kas jie tokie yra ir ko jie siekia.

Alžyrijoje ir Francijoje jie aiškiai parodo savo veidą kovodami prieš Alžyrijos laisvę. Jie žudo savo oponentus plastikinėmis bombomis, automatais ir kitais būdais, užpuoldami iš pasalų. Panašiai jie daro ir daugelyje kitų šalių, ypač kolonijose.

Jie aktyvūs ir šiame kontinente. Jie puola per spaudą visus, kas tik už taiką, už nusiginklavimą, už darbo žmonių būvio pagerinimą. Jie viduryje nakties skambina dvasiškiams ir atakuoja kaip komunistus. Jie siuntinėja laiškus parapijonims, ragindami neduoti aukų, nesilankyti bažnyčiose, kur klebonauja jiems nepatinkami kunigai. Kai kur net ir namus išbombarduoja. Ant sinagogų jie teploja svastikas. Mitinguose kelia triukšmus, net ir žiurkes atsineša į talką.

Vienu žodžiu, jie tuojaus apkaltina "komunizme" tuos, kurie pasireiškia už sugyvenimą, už taiką, už nusiginklavimą, už sociales reformas. Jungtinėse Valstijose net pats FBI direktorius Hooveris buvo priverstas pasiūsti su maršrutu savo pavadotoją, kad atrėmus dešiniųjų demoralizuojančią veiklą prieš dvasiškius.

Jie vadinasi dešiniuosiais, antikomunistais, bet tikrumoje, tai jie yra fašistai. Jie gina visokius išnaudotojus, jie naudoja tokius pat metodus, kokius naudojo Hitleris, Mussolinis ir kiti fašistai, siekdami žmonių demoralizacijos, eidami prie galios. Jie gėdijasi tikro vardo, nes praėjusis karas labai gražiai parodė, kas per sutvėrimai yra fašistai ir naciai.

Tie visi "gynėjai nuo komunizmo" nieko pozityvaus neturi. Jie net nebando kalbėti apie socialines ir kitas problemas, kurios spaudžia visas šalis. Jie tik puola visus liberališkesnius žmones kaip kokie pikti šunys.

NEREIKTŲ TAIP KELTS

Kanados liberalų lyderis L. B. Pearson, ieškodamas ateivių balsų, lando po ateivių mitingus ir sako labai drąsias kalbas. Aną dieną dipukų susibėgime jis persistatė pasaulio vaduotoju. Jis tik nenori sunaikinti viską bevaudojant pasaulį.

Ponas Pearsonas turėtų prisiminti, kad Kanados jėgos su keliolika bomarkų nieko nereiškia šiais laikais. Kita, Kennedis, ir kiti Vakarų lyderiai mažai paiso, ką Kanados vyriausybė kalba. Trečia, jis turėtų atsiminti, kad JAV dešinieji ir jį patį turi įtraukę į "komunistų" sąrašą. Net ir viešai buvo kaltinamas. Jeigu toks pasaulio "išvadavimas", apie kokį jo draugai svajoja, tikrai įvyktų, tai ir jam pačiam vietos būtų mažą.

Štai Pakvaišimo Pavyzdys

Kai tūlas laikas atgal Brooklyno muziejuje įvyko Tarybų Sąjungos vaikų meninė darbėlių paroda, ją aplankė daug Didžiojo New Yorko lietuvių. Ir kiekvienas, kuris ją aplankė, didžiavosi tuomi.

Kas gi ten taip traukė lietuvių akį ir giliausias jausmas kuteno jo širdį? O gi tas, kad tarpe kitų tarybinių šalių vaikūčių darbėlių matėsi ir keletas Lietuvos berniukų bei mergaičių. Kaip gražu, kaip malonu! Kiekvienas lietuvis, žiūrėdamas į tuos lietuvių vaikų gabių rankėlių darbėlius, didžiavosi. Didžiavosi ir tuo, kad, tai, visa Amerika mato arba gali matyti, jog lietuvių tautos priauglis yra gabus, talentingas.

Bet kaip tik tas, matyt, tiesiog į pasiūtimą varo mūsų klerikalus, smetoninikus ir menševikus. Jų spauda pasileido tą vaikų parodą ir tuos lietuvių vaikų darbėlius niekinti, šmeižti, biauroti, kaip išmanydami žemint. Ir tai daroma neva iš "patriotiško" taškaregio.

Prieita prie visiško pakvaišimo. Pavyzdžiui, Chicagos kunigų marijonų dienraštis šaukia: "Kyla dar vienas klausimas: Kodėl gi nebuvo galima pareikalauti, kad lietuvių, estų ir latvių vaikūčių darbėliai būtų išmesti? Ar sakymas nežinomas. Mes apgailestaujame, kad to nebuvo padaryta ir nebuvo parodyta deramo tvirtumo. ("D" bal. 6 d.).

Kalbama apie tos tarybinių vaikų darbėlių parodos atidarymą šalies sostinėje Washingtone. Kaip žinia, Informacijos žinybos sekretorius Murrow atsiskė dalyvauti parodos atidaryme. Bet to, esą, buvo negana. Jis, girdi, vardu vyriausybės turėjo pareikalauti Lietuvos vaikų darbėlius išmesti iš parodos!

Skaitai žmogus ir galvoji: nejaugi šitie mūsų buržuaziniai nacionalistai iš tikrųjų su savo įsiutimu ant Lietuvos jau visiškai išsikraustė iš proto? Kur jų sąžinė? Juk tai įžeidimas kiekvieno lietuvi. Juk kiekvienas padorus, protingas, švarus, susipratęs lietuvis trokšta matyti lietuvių pasirodymą visuose gražuose darbuose viso pasaulio akyse. Jis nori, kad lietuviškai išnaudotų visas progas pasirodymui su savo gabumais, su savo talentais. Na, o čia, matote, reikalaujama, kad iš vaikų parodos būtų išmesti laukan lietuvių

vaikučių darbėliai!

Ir kuo gi vaikūčiai ir jų darbėliai nusidėjo mūsų klerikalams ir jų spaudos redaktoriams? Už ką tie vaikūčiai turėtų būti nubausti ir paniekinti, tokiu beprotišku veiksmu, kuriuo būtų visam pasauliui parodyta, kad, va, Amerikos sostinėje iš vaikų darbėlių parodos Lietuvos vaikūčių darbėliai būtų išmesti laukan!

Kas liečia poną Murrow, tai jau jo reikalas, kodėl ir kokiais sumetimais jis išreiškė parodai, jos ruošėjams bei tiems vaikūčiams, kurių darbėliai parodoje yra demonstruojami, panieką. Jis, mums atrodo, pasielgė visiškai kvailai, nediplomatiškai, nesąžiniškai ir nežmoniškai. Bet jis turi savo išrokavimus, ir tegu tuo "didžiujasi". Ką gi jam reiškia lietuvių tautos vaikūčiai? Nieko nereiškia, žinoma. Kodėl gi jis turėtų didžiūotis lietuvių tautos pasirodymu tokiose parodose? Kas jam visa tai? Nei šilta, nei šalta. Jis, matyt, yra labai siauro akiregio žmogus. Jį, matyt, pykdo pasirodymas tarybinių tautų vaikų atsiekimų tiesiog jo panosėje.

Bet mes klausiamo: Kodėl jūs, kurie skaitotės net "superpatriotais", taip nebegalite pakęsti, taip nebegalite toleruoti nieko, kas ateina iš Lietuvos, ką nudirba ir sukuria lietuvių tauta?!

Žmonės, jūs žmonės!
O gal jau nebegalima jus nė žmonėmis vadinti?!

A. B. Saliotis

Nesijuokit

"Tokia yra žodžio laisvė Tito krašte", rėkia pranciškonų Darbininkas.

O kokia gi buvo, ponai, Semtonos valdomoj Lietuvoj?

Kam kam, bet smetonininkams tikrai reikėtų tylėti.

—o—
"Dabar arba niekad", šaukia Čiangkaišeikas, reikalaujamas leisti jam pulti Kiniją.

Kubos pabėgėliai irgi taip sakė, o amerikiečiai patikėjo, bet kas iš to išėjo, tai visi gerai žinome.

—o—
Atėnuose, Graikijoje, 300 teologijos studentų susimusė su policija.

Sakoma, jie protestavo, kam valdžia mažina teologinio mokymo valandas vidurinėse mokyklose.

Dr. Šaipokas

Jis gali kalbėti apie liberalizmą ir laisves todėl, kad tie, apie kurių laisvę jis kalba, šiuo tarpu yra bejėgiai. Suteik tiems ragus, jie išbadys visus tokius, kaip Pearsonas. Jiems tuomet laisvės ir liberalizmas visai neapeis.

Pastabos

Savotiškai keistai vyksta Vakarų politinė veikla. Ji primena, nelyginant, viena koja šlubo kuino bėgimą.

Paimkime, kad ir Berlyno klausimą. Amerikiečiai išdirbo naują planą ir rengėsi jį pasiūlyti Tarybų Sąjungai, bet štai, Adenaueris ėmė ir išdavė to plano paslaptis.

Dabar prezidentas Kenedis pyksta. Sako, bus sunkiau su sovietais derėtis.

★
Vargu ar dėl to bus sunkiau su Tarybų Sąjunga tartis, jeigu pasiūlymas yra realus, priimtinas.

Daug svarbiau, kad Vakarai į savo pasiūlymus vis prikašioja visokių kabliukų. Ir, jeigu vienas sąjungininkas kur veda, tai kitas traukia atgal.

★
Pasirodo, kad triukšmas, jog Brazilijoje yra užsimota kai kuriuos užsieniečių užvedimus "nacionalizuoti" buvo korespondentų per daug išpūstas.

Brazilijos vyriausybė gražiausiai su amerikiečiais susitarė, kad jeigu kas ir būtų nacionalizuota, tai tiems užsieniečiams būtų gerai atlyginta. O be to, tą kapitalą jie galės įvesdinti į kitas industrijas toje pačioje Brazilijoje.

★
Iš to atrodo, kad Brazilijos valdona "nacionalizuodami" bando tik nuraminti savo liaudį, pasirodyti darą "progesą", o užsienietį kapitalistų palikti susikutėlius.

Taip sakant, padaryti, kad vilkas būtų sotus ir avis čie-la.

O už tokį paklusnumą Brazilijos valdona gaus iš Amerikos \$131,000,000 paramos.

★
Daug ką stebina, kaip tai įvyko, kad JAV plieno magnatai ėmė ir paklausė prez. Kenedžio protesto prieš pakėlimą plieno kainos.

Žinoma, plieno kainos pakėlimas būtų prisidėjęs prie infliacijos didėjimo. Būtų palietęs ir kanadiečių kišenes.

Bet kad didieji magnatai su tuo skaitytųsi, nebuvo girdėta.

★
Kas padarė į juos įtaką? Atrodo, kad jie pagalvoje prisiminė Kubą.

Kol Kuboj nebuvo Kastro, niekas šių plieno magnatų nė nebando sudrausti ir jie kielė kainą, kiek norėjo.

Taigi, mažas kupstas verčia didelį vežimą. Ne veltui ponai šaukia, kad Kuba kelia jiems pavojų.

Z. Janauskas

1912

PENKIASDEŠIMT METU

1962

Minint 50 Metų Sukaktį

J. SINKŪNAS
Centro Komiteto pirmininkas

Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija mini 50 metų sukaktuves. Tai labai svarbios sukaktuvės. Nes ši organizacija yra viena iš seniausių Kanados lietuvių organizacijų. Ji suvaidino svarbią rolę jų visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Tėka atiduoti didelį kreditą tiems, kurie sutvėrė ją ir patatė ant tikro kelio. Jų pradėtas darbas nebus užmirštas per daugelį metų. Pasilikis įrašytas į Kanados lietuvių istoriją.

Zvilgterėkime į šios organizacijos įkūrimą ir jos augimą Kanados lietuvių tarpe.

Kanados lietuviai susideda iš kelių emigracijų. Pirmoji buvo pirmo pasaulinio karo. Antroji buvo po pirmo pasaulinio karo, o trečioji — po antro pasaulinio karo.

Pirmoji emigracija buvo neskaityta. Pirmieji ateiviai apsigyveno daugiausia Toronte, Montreale ir keletas Winnipege. Toronte apsigyveno keletas šeimynų ir pavienių. Jie buvo ne tik mazašaliai, bet ir be amatų. Tad teko dirbti sunkiausių darbus. Buvo verčiami ieškoti bendro sugyvenimo. Ištikus nelaimė ar susirgus, nebuvo galima gauti pagalbos iš kur kitur. Dėl to ir buvo sutverta Lietuvos Sūnų Pašalpinė Draugija. Tai buvo 1912 metais.

Draugijai augti, tačiau, nebuvo dirvos. Emigrantų iš Lietuvos buvo nedaug. Kita, nebuvo priemonių susisiekti su kitų kolonijų lietuviais, nes nebuvo spaudos.

Po pirmo pasaulinio karo atvyko į Kanadą nemažas skaičius jaunų ir energingų lietuvių. Jie buvo su didesniu prasilavinimu. Buvo prasilavinusių ir politiniai. Gerai jų dalis apsigyveno Toronte. Dabar ir mūsų draugija pradėjo smarkiai augti. Nauji ateiviai labai greitai sutapo su draugija. Jie pamatė, kad draugija pasirinkusi kilnius tikslus. Pakilo draugija nariais, pakilo jos veikla kultūriniai ir meniška. Draugijos vardas pasisklido ir po kitus miestus. Prasadėjo tvirtis kuopos. Atsirado reikalas centralizuoti, steigti centralinį komitetą. Taip tai per keletą metų draugija išaugo iki 735 narių.

Užėjo antras pasaulinis karas. Nemažas skaičius na-

rių išėjo į karą. Nekurie nebesugrįžo, atidavė savo gyvybę už Kanadą, prieš fašizmą. Bet kiti sugrįžo. Pasikui prasidėjo nauja emigracija, trečioji.

Reikia pripažinti, kad ši emigracija buvo skirtingesnė. Nauji ateiviai vaidnosi "tremtiniais". Ir jie nesutapo su čia gyvenančiais politikais ir kitais atžvilgiais. Nekurie buvo prisirašę, bet neilgai buvo. Matyti dėl to, kad šiuo kartu ateiviai buvo su griežtu politiniu nusistatymu, o jų priešakyje stovėjo politikieriai, dvasiški.

Charakteringai pavaizdavo tos vadovybės nusistatymą senųjų ateivių atžvilgiu vienas dvasiškis. Jo pavardės neminėsiu, tai nesvarbu.

Buvo Toronte parengimas buvusio winnipegiečio 35 metų žybinio gyvenimo sukaktuvių atžymėjimui. Tarp kalbėtojų buvo ir vienas dvasiškis. Palinkėjęs jubiliejantams ilgiausių metų, jis pasipasakojo sekančiai:

Jis buvęs siųstas iš Toronto su misija sutvarkyti Winnipege gyvenančių lietuvių reikalus. Kai nuvykęs, tai ten radęs tokią situaciją, kad, esą, sunku apsaityti. Brolis ar sesuo esą pasirengę vienas kitą nužudyti iš neapykantos. Nebuvęs matęs nei viename Kanados ar Amerikos mieste tokio nesutikimo lietuvių tarpe. Girdi, be doros, be supratimo senoji karta gyvena. Turėjęs sugrįžti į Torontą perduoti vyresnybei pranešimą apie savo misijos nepasisekimą.

Kodėl šis kunigas puolėsi žmones šmeižti, ką jis tuo norėjo atsiekti, sunku suprasti. Visiems yra žinoma, kad Winnipego senieji lietuviai visuomet gražiai sugyveno. Kad ir neskaitytingi, bet pajėgė įsigyti salę, padidinti ją. Ir dabar jie ten neblogai sugyvena su naujaisiais.

Ar ateityje naujieji ateiviai geriau sutaps su senaisiais, dabar sunku pasakyti.

Tuo tarpu mūsų pašalpinė, kaip ir kitos lietuvių organizacijos, tęsia savo kilnų darbą, nors narių skaičiumi nebegali augti, kaip augo, dėl stokos dirvos naujiesiems nariams gauti. Turiu mintyje senesnę emigraciją. Sergantiesiems duoda pažalpą, ap-lanko juos, padeda palaidoti mirus, jei reikalas būna, išmoka pomirtinę. Ji rūpinasi

S.D.K.L.S.P. Draugijos daktis, išdininkas; J. Kevėža vice-pirmininkas; J. Sinkūnas, pirmininkas; Ch. Narušas, sekretorius; antroje eilėje — K. Kilikevičius, T. Rimdžius ir P. Karpavičius, —kontrolės komisija.

Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos Veikimo Peržvalga

C. NARUSH
Centro Komiteto sekretorius

Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija buvo sucentralizuota 1935 metais. Pirmos kuopos pastangomis nominuotas ir visų kuopų išrinktas pirmasis Centro Komitetas, kuris perėmęs iš pirmos kuopos (iki tol ėjusios centro pareigas) išdą sumoje \$4,988.72. Jis susidėjo iš keturių fondų: pašalpos su \$2,714.02, pomirtinio su \$2,193.88, apšvietos su \$28.86 ir atsargos su \$51.96.

Draugija pabaigoje 1935 metų turėjo 426 narius, ku-

net ir tais, kurie išėmė priklausantią pašalpą.

Mūsų draugija labai daug prisidėjo prie Kanados lietuvių kultūrinio veikimo, draugiškumo plėtimo.

Minint šias sukaktuves yra vedamas vėjus, kurio metu lietuviai gali įstoti į draugiją be įstojamo mokesčio iki 55 metų amžiaus. Tad pasinaudokite šia proga. Kitos tokios gal nebus. Esant draugijoje, lengviau ištikus ligai ar nelaimė. Mūsų draugija visuomet pasirėngusi padėti nariui.

Šių sukaktuvių proga sveikinu visus narius ir simpatikus. Linkiu visiems sveikatos ir sėkmės gyvenime. Ypač linkiu daug energijos draugijos veikėjams, vadininkams, kurie daugiausia atsakominge už šios draugijos gyvenimą. Taipgi kviečiu tuos, kurie nepriklauso, įsirašyti į šios draugiškos labdaringos draugijos eiles. Ilgiausių metų visiems.

rie priklausė 5 kuopoms. Jos buvo šiose kolonijose: Toronte — pirma kuopa, Hamiltone — antra kuopa, Sudburyje — trečia kuopa, Edmontone — ketvirta kuopa ir St. Boniface — septinta kuopa. 1936 metais septinta kuopa susivienijo su vietine Winnipego Lietuvių Darbininkų Pašalpine Draugija ir buvo pavadinta St. Boniface-Winnipego 7-ta kuopa. Tais pačiais metais susitvėrė 8-ta kuopa Red Lake, 1937 metais — 5-ta kuopa Timminse. 1938 metais susitvėrė iš tabako augintojų 6-ta kuopa Delhi, Ont. 1940 metais susitvėrė 9-ta kuopa iš angliakasių Coleman, Alta. Kiek vėliau susitvėrė dar dvi kuopos, 10-ta Windsore ir 11-ta Vancouveryje.

Be to, draugija turi pavienių narių, kurių skaičius dažnai keičiasi. Esamu laiku tokių narių yra 47. Tai daugiausia nariai iš išnykusių kuopų, 4-tos kuopos Edmontone, 6-tos kuopos Delhi ir 9-tos kuopos Coleman.

Čia keletas skaitlinių, kuriuos parodys, kaip draugija stovėjo finansiniai ir nariais tarp 1936 ir 1962 metų:

1936 metais draugija turėjo 527 narius ir \$5,860.97.

1941 metais turėjo jau 731 narį ir \$11,206.31 (1941 metais draugija stovėjo aukščiausiais narių skaičiumi.)

1950 metais turėjo 540 narių ir \$23,338.20.

1955 metais turėjo 525 narius ir \$23,954.08.

1961 metais turėjo 445 narius ir \$26,609.69.

Kaip matome draugija augo iki 1941 metų narių skaičiumi, o po to pradėjo eiti žemyn. Tam yra bent kelios priežastys. Vieni išvyko į Jungtines Valstijas nuolatiam apsigyvenimui, keletas yra išvykęs į tėvynę Tarybų Lietuvą apsigyvenimui. Daugiausia draugija neteko dėl mirties. Mirtis išskyrė iš draugijos nuo 1935 metų iki 1961 metų net 103 narius. O nuo draugijos įsikūrimo iki 1961 metų draugija neteko mirusiais 122 narių. Draugija suteikė jiems visiems pastutinį patarnavimą suteikdama grabnešius, papuošdama karstą gėlėmis, o kur galimybės leido — net ir kalbėtoją paskutiniam atsiveikimui parūpino.

Likusieji, žinoma, dėl vienokių ar kitokių priežasčių susispendavo ir tokiu būdu išsibraukė iš draugijos narių tarpo.

Tautines pašalpinės draugijos spaudžia ir įvairios apdraudos dirbtuvėse bei unijose. Daug dirbantieji įmonėse dabar būna apdrausti tos dirbtuvės apdrauda, ko praeityje nebuvo. Aišku, tuo met pašalpinės buvo daug svarbesnės, tiesiog nepavarduojamos. Įvedus hospitalizacijos planą, pašalpinės draugijų rolė dar labiau sumažės.

Nežiūrint tų įvairių apdraudų bei pašalpų dirbtuvėse, Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos nariai moraliai ir materialiai remia

(Pabaiga ant 8 pusl.)

Iš Winnipegio Lietuvių Pašalpinės D-jos Istorijos

M. VIDRUKAS
Septintos kuopos sekretorius

Pirmieji lietuviai atėviai apsigyveno Winnipege 1903-4 metais, bet jų buvo tik keletas. Dabartiniu laiku jų nėra gyvo nei vieno. Jų gyvenimas tais laikais buvo gana sunkus. Kaip pirmieji Kanados emigrantai, jie turėjo skaldyti akmenis, budavoti kelius, geležinkelius. Darbų buvo užtekčiai, bet šiaip nebuvo nieko, nebuvo apdraudus nuo ligos bei nelaimių.

Viena dieną, tai yra gruodžio 3 dieną, 1911 metais, P. Joniško ir S. Paknio pastangomis, buvo sušauktas susirinkimas, kuriame buvo iškeltas klausimas, ar nebūtų gerai suorganizuoti savišalpos draugiją. Susirinkusieji visi pritarė ir išrinko valdybą. Pirmininku buvo išrinktas Jokimas Popas, pagalbininku Vincentas Kavelaitis, finansų raštininku Mykolas Šilinskas, protokolų raštininku Leonas Savčukas, išdininku Juozas Vaisutis. P. Joniško, J. Popas ir M. Šilinskas išrinkti į komisiją rengti konstituciją. 1912 metais minėta komisija patiekė konstituciją. Draugija buvo pavadinta Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto Pašalpinė Draugija.

Per dešimtį metų draugija neaugo, nes toks draugijos pavadinimas dažnai per susirinkimus sukeldavo nemažai ginčų. Buvo siūloma pakeisti draugijos vardą, pritaikant prie Kanadoje gyvenančių lietuvių dvasios. Ir štai, 1921 metais, gruodžio 21 dieną, mėnesiniame susirinkime A. Laurinavičius pasiūlė, kad pakeitus vardą į Winnipegio Lietuvių Pašalpinę Draugiją. Po didelių ginčų ir diskusijų dauguma balsų buvo pasisakyta už pakeitimą. Tame pačiame susirinkime įstojo 9 nauji nariai. Nuo 1921 iki 1926 metų jokių svarbių pakaitų nebuvo.

Draugija ne tik savo nariams padėjo, bet ir stengėsi, kad susitartų su kitų tautų organizacijomis.

1926 metais, pradėjus plaukti iš Lietuvos naujiems emigrantams, nemažas skaičius iš jų pateko į Winnipegą. Prasidėjo naujas draugijos gyvenimas. Nors ne visi jie galėjo apsigyventi Winnipege dėl stokos darbų, tačiau nemažai įstodavo į draugiją. Tiesa, jie paskui vėl palikdavo, nes reikdavo apieisti miestą, bet vienas kitas ir užsilikdavo.

Pradėjo reikštis pagel-

vimas daryti ką nors dėl išplėtimo organizacijos ar susivienijimo su kitomis pašalpinėmis organizacijomis, kad nariai galėtų pasilikti draugijoje persikėlus į kitus miestus. Buvo daug skirtingų nuomonių ir nemažai ginčų. Vieni norėjo prisidėti prie Sūnų ir Dukterų Draugijos Toronte, kiti siūlė Amerikos Lietuvių Susivienijimą. Ir taip nebuvo galima sutarti dėl susivienijimo su kitomis organizacijomis. Kadangi nebuvo draugijoj sutikimo, tai nemažai narių išėjo iš draugijos.

Susiorganizavo
SDKLSPD kuopa

Pirm pradėjus kalbėti apie susiorganizavimą tos draugijos kuopos, reikia prisiminti, iš kur ir kaip tas viskas prasidėjo.

St. Boniface yra Winnipegio priemiestis, atskirtas nuo Winnipegio Red River. St. Boniface yra nemažai industrijų, kurių priešakyje dabartiniu laiku yra net aštuonios gyvulių skerdyklos. Pirmiausia iš lietuvių čia apsigyveno Veronika Gražauskaitė. Vėliau ji apsivedė su angliu S. Febey, kuris buvo vienos didžiausios skerdyklos formanas. Su jo pagalba nuo 1924 iki 1930 metų nemažas skaičius lietuvių gavo darbą.

Turėdami pastovų darbą, susikūrė šeimas: apsivedė vietoje, kiti atsikvietė žmonas iš Lietuvos. Dažnai suėję prisimindavo apie organizacijas. Bet kadangi kompanija persekiavo priklausančius organizacijoms, tai vis palikdavo tolimesniam laikui.

Buvo bandyta prisirašyti prie Winnipegio Lietuvių Darbininkų Pašalpinės Draugijos, bet vis buvo susidurta su tam tikrom priežastimis ir nepavyko.

1934 metais, pastebėjus Darbininkų Žodyje, kad Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija veda vajų ir kviečia visus Kanados lietuvius stoti nariais, kur kuopos nėra, bet randasi bent penki gyventojai, kurti kuopas, atsirado iniciatorių sukurti šios draugijos kuopą. Sumanytojais buvo P. Puras ir M. Vidrukas. Vėliau buvo pasitarta su kitais ne tik St. Boniface, bet ir Winnipege. Susitarus buvo parašytas laiškas. Laišką parašė M. Vidrukas. Tuo metu SDKL-

Sveikinam su 50-tom Sukaktuvėm

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Centro Komitetas nuoširdžiai sveikina Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugiją su 50 metų sukaktuvėmis ir linki jos veikėjams ir nariams geriausios sėkmės tęsiant tą kilnų darbą Kanados lietuvių labui.

Jūsų ir mūsų draugijos visuomet sugyveno broliškai, tikimės, kad šis broliškumas bus palaikomas ir toliau.

Ilgiausių metų jūsų draugijai ir visiems jos veikėjams ir nariams!

Kanados Lietuvių Literatūros
Draugijos Centro Komitetas

V. Jusaitis

Vienas iš Draugijos steigėjų, ilgiausiai veikęs. Dabar yra jau miręs.

Sūnų ir Dukterų Paš. Draugijos Įsteigėjai

V. RAMANAUSKAS
SDD Pirmos kuopos pirmininkas

Pažvelkime atgal 50 metų ir panagrinėkim Sūnų ir Dukterų Draugijos pionierių nuveiktus darbus steigiant minimą draugiją.

1912 metais kilo mintis tarp Toronte gyvenančių lietuvių, kad jau atėjo laikas turėti tokią pašalpinę draugiją, prie kurios galėtų prisigulėti kiekvienas lietuvis, ne-

paisant politinių bei religinių įsitikinimų. Ir štai, minimų metų balandžio mėnesio 21 dieną šios idėjos šalininkai sušaukia steigiamąjį susirinkimą, kuriame dalyvauja 14 asmenų. Jie ir tampa pirmaisiais šios draugijos nariais.

Jais buvo: Vincentas Jusaitis, Domininkas Čiapas, Antanas Šeštokas, Silvestras

SPD sekretorium buvo J. Barčas.

Neilgai trukus buvo gautas laiškas su visomis informacijomis ir sausio mėnesį 1935 metais įvyko susirinkimas 531 Cherrier St., St. Boniface. Į susirinkimą atsilankė visi St. Boniface gyvenantieji ir taip pat keli iš Winnipegio. Viso buvo 18 lietuvių. Taip pat į susirinkimą atsilankė tos draugijos narys J. Narusevičius. Po trumpų diskusijų įsirašė ir mokėstį užsimokėjo 16 asmenų. Tuojaus buvo išrinkta valdyba: pirm. M. Vidrukas, pagalbininkas J. Gustaitis, protokolų raštininkas P. Puras, finansų raštininkas P. Gudžiūnas, išdininkas J. Savickas.

Pirmiausia naujos draugijos siekiu buvo suartinti visas Winnipegio lietuvių organizacijas, sugyventi draugiškai ir bendrai rengti įvairius parengimus, taipgi kviesiti Winnipegio Lietuvių Darbininkų Pašalpinę Draugiją prie susivienijimo. To pasėkoj parengimams buvo rengiami visų Winnipegio lietuvių organizacijų bendrai. Visi pradėjo gerėtis draugijos veikimu. Taip pat pradėjo augti nariais. Bėgyje septynių mėnesių kuopa pralenkė nariais seną WLD-PPD.

Paaugus kuopai nariais, nebebuvo galima laikyti susirinkimus stuboje, teko samdytis salę. Ne visuomet nariai buvo patenkinti salėmis. Viename susirinkime, kuris įvyko lenkų salėj, buvo pastebėta, kad ant sienos buvo obalsis: Vilnius mūsų. Tas sugraudeno kai kuriuos narius ir jie pradėjo protestuoti, reikalauti, kad daugiau

susirinkimų toj salėj nelaikyti. Kovo 22 dieną 1936 metais buvo nugalėtos visos kliūtys — buvo susivienyta su WLDPPD. Visą susivienijimą su Torontu susirašinėjimą atliko G. Paliliūnas.

Abiem draugijom susivienijus, Winnipegio ir St. Boniface lietuvių pradėjo dar gražiau sugyventi. Draugija augo nariais ir pasiekė 90 narių. Tai buvo 90 procentų Winnipegio ir St. Boniface lietuvių.

1938 metais Winnipegio lietuvių įsigijo nuosavą svetainę. 1947 metais svetainė buvo pagerinta. Šioj svetainėj ir dabar draugijos laiko savo susirinkimus ir parengimus.

Nuo 1935 metų kuopa rūpinasi ne tik sušelpimu narių ligoje ir nelaimėje, bet ir yra atlikusi daug naudingų darbų, padėjusi demokratijai, parėmusi Liaudies Balsą, karo metu rinko aukas ir drabužius ir siuntė pagalbą Lietuvos kovotojams, rėmė Kanados valdžios pastangas nugalėti fašizmą.

1947 metais pradėjus plaukti naujai kartai iš Lietuvos į Kanadą, mūsų kuopos nariai stengėsi, kad ir jiems padėti. Daugiausia tuo laiku pasidarbavo M. Bukauskas, kuris prirašė 26 narius. Bet jų prigulėjimas prie draugijos buvo trumpas. Kaip greitai atžagareivių politikai sužinojo, tuoj paleido savo šlykščią propagandą per spaudą ir asmeniškai, kad SDKLSPD yra komunistinė ir tie, kurie prie jos priklauso, bus išdeportuoti arba negaus Kanados pilietybės popierių. Dėl to jie visi pasitraukė iš draugijos.

Vilkaitis, Jokūbas Vilkauskas, Vincentas Danielius, Antanas Požėra, Motiejus Pakulis, Jonas Čiapaits, Jokūbas Klenevičius, Adomas Zarauskas, Vincentas Diliūnas ir Anupras Sotelis. Dėja, su apgailėstumu tenka prisiminti šiuos uolius darbuotojus, nes jie berods jau visi išmirę. Bet jų pradėti darbai tęsiasi ir po 50 metų, nes jie sugebėjo padėti tvirtus pamatus tveriant minimą draugijai.

Jie neapsistojo vien ant to, kad draugija būtų tik pašalpinė. Jie siekė daug toliau: teikti nariams apšvietą, meną ir kultūrą. Pravartu čia pažvelgti į steigiamojo susirinkimo užrašus, kurie vėliau likosi konstituciniais. Čia patiekiami ištrauka žodis žodis kaip užrašyta:

“Šios draugijos mieriu yra suvaryti į brolištį, gelbėjime viens kita visose reikalo-se gyvenimo, sušelpiti ligoje, palaidojime mirusius narius draugijos. Draugija ‘Lietuvos Sunu’ bepartiška bet grina Tautiška Lietuviška, pasilinksminimo, avošvietos, neužgaunanti nei palaikanti tikejimo Dogmatu.

“Draugijos ‘Lietuvos Sunu’ mieriu šelpiti viens kita, lavintis užsilaukit Duorai įdant gražiū pasielgimu duoti pavizdi kitiems. Kaip rengti lietuviškas prolekcijas, pasilinksminimus vakarus, paskaitas, o su laiku ir knygyna jeigu Draugija suteiks tam tikros privilegijos teinogi laikitis prigimtos kalbos ir Tautos.

“Prigulėti gali kiekvienas lietuvis sveikas ant kuno ir proto teisingu budu užsidarbaujantis sau maista taipgi ligiai duorai elgiantis savo gyvenimo išliguose”.

Iš šių citatų ir atspindi draugijos spartaus augimo ir stiprėjimo priežastis. Ir jau sekančiame visuotiname susirinkime įstojo 16 naujų narių. Tai gana didelis skaičius, palyginus su to laiko

Žvilgtelėjus į Praeitį

Minint Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos 50 Metų Jubiliejų

A. MORKIS

Pradedant reikia pažymėti, kad virš minėta draugija susiorganizavo ne virš minėtu vardu. Pradžioje ji užsivadino Lietuvos Sūnų Draugijos vardu.

Iš kur kilo reikalas turėti Toronte dvi pašalpinės draugijas, kuomet lietuvių buvo tuomet mažai kur virš 50. Daugelis sutiks, kad nebuvo reikalo. Bet reikalas buvo.

Nuo 1907 metų gyvavo švento Juozapo Draugija. Ji niekad savo gyvavimo laiku nebuvo pasiekusi daugiau kaip 40 narių. Vienaime jos susirinkime buvo įneštas pasiūlymas, kad būtų išbrauktas iš konstitucijos privalomas išpažinties atlikimas. Didžiama pasisakė už išbraukimą. Kilus dėl to triukšmui, mažuma apleido svetainę ir už savaitės susitvėrė Lietuvos Sūnų Draugija. Per nepilnai tris metus negalėjo gauti čarterio.

Čia norėčiau pažymėti, kad draugija atliko nuo 1913 iki 1925 metų laikotarpį dėl savo narių, ir ką ji veikė tokioje mažoje lietuvių kolonijoje, kokia tuo metu buvo Toronte.

Tarp minėtų draugijų ėjo dideli kiverčiai. Pirmutinė draugija, išgyvavus 18 metų, buvo per teismą likviduota. Tuomet didžiama narių įstojo į Lietuvos Sūnų Draugiją.

lietuvių kiekiu. Ir taip toliau kiekvieną susirinkimą įstodavo naujų narių, taip, kad ligi pabaigai pirmų metų draugija jau turėjo 49 narius.

Ne tik kad sparčiai augo narių skaičiumi, bet ir kultūroje padarė milžinišką šuolį. Vien tik pirmųjų metų laikotarpyje suruošė keletą prakalbų, vieną vakarą su vaidyba ir pasilinksminimo vakarus. Šalė to, padaryta daug tarimų dėl praplėtimo kultūrinės veiklos ir tas buvo įgyvendinta vėliau.

Tą visą suglaudus gaunasi išvada, kad "Lietuvos Sūnų" (kuri vėliau pasivadino Sūnų ir Dukterų Draugija) buvo įsteigta visapusiškai gerai galvojančių žmonių, kurie sugebėjo padėti gana tvirtus pamatus, kurių ir jaunesnioji lietuvių išeivija nerado reikalo pakeisti.

Ir ne tik nekeitė, bet visomis išgalėmis stiprino, didindami narių skaičių ir sukilę išgalės iškeldami meną, kultūrą, ir taip pat teikimą pagalbos nariams, kuriuos ištiko liga arba kokia nelaimė.

Pirmtakinių vadovų būta tautiškai nusiteikusių. Nors 98 nuosimčiai narių buvo katalikai, tačiau į konstituciją įrašė, kad bus bepartvi, grynai lietuviška, neužgaujanti tikėjimo dogmų; kad laikys paskaitas, pasilinksminimo vakarus, su laiku įsteigs knygyną, laikysis prigimtos kalbos. Tie žodžiai buvo įrašyti balandžio 12 dieną, 1912 metais. Šio nusi- statymo draugija laikėsi iki šio laiko ir laikosi.

Prasidėjus pirmam pasauliniam karui, draugija atsišaukė į švento Juozapo Draugiją dėl pagalbos tėvynei; kad bendromis jėgomis sukelti kuo didesnę pagalbą. Draugija paakojo \$128. Toronte buvo surinkta virš \$600. Buvo pasiūsta į Paryžių Voldemaro vardu. Likusieji 15 dolerių buvo pasius- ti į Lietuvą. Tai buvo 1919 metais.

Dėl gavimo Lietuvai autonominijos 1917 metais, draugija paaukojo 25 dolerius ir pasiuntė laikraščio Lietuva redakcijai. Karo laike Toronte buvo sudarytas bendras komitetas iš šių organizacijų narių: Lietuvos Sūnų, Švento Juozapo, Švento Jono ir Lietuvos Socialdemokratų kuopos. Šio komiteto užduotis buvo padėti Lietuvai gauti nepriklausomybę. Taipgi 1918-19 metais buvo užsimita steigti centrinį komitetą šelpimui nukentėjusių nuo karo, šelpimui sugrižtančių pabėgėlių, platinimui apšvietos. Buvo numatyta laikytis aukas Toronte, kol paaškęs Lietuvos susitvarkymas. Buvo renkamos aukos ir drapanos Pavolgės baidantiesiems 1922 metais. Darbavosi penkios poros lietuvių. Surino gan daug. Nekurie nariai aukojo net po \$20.00.

Draugija turėjo pirmas prakalbas rugsėjo 16, 1916 metais. Kalbėtojų buvo pakviestas iš Rochesterio, N. Y., Kazys Vaivada. Aukų buvo surinkta dėl nukentėjusių nuo karo \$16.00. Į šias prakalbas buvo kviestos visos draugijos, visi Toronto lietuviai. Antros prakalbos buvo sausio mėnesį. Kalbėjo Dominikas Čiapas. Jo prakalba nepatiko. Deklamavo maža mergaitė Vitalija Vilkaičiūtė. Kada užaugo, ji įstojo į draugiją. Vėliau apsisivedė su angliu ar airiu. Josios motina irgi buvo įstoju- si, bet vėliau susispenavo, bet šiomis dienomis daug padeda visokiuose draugijos parengimuose.

A. Morkis

Vienas iš senųjų Draugijos narių. Ilgametis jos veikėjas.

Pirmas lietuviškas laikraštis buvo užsakytas draugijos lėšomis spalio 14 dieną, 1914 metais. Tai buvo Vieni- bė Lietuvių. Buvo nutarta, kad kiekvienas narys gautų pasiskaityti. Tame susirinkime buvo nutarta užsisakyti knygų. Buvo nupirkta 6 egzemplioriai "Aukso Altorelio", 6 "Šaltinėlio", 6 "Vai- kų Draugo". 6 ar 7 malda- knygės ir 6 Lietuvos Gramatikos. Birželio 18 dieną 1915 metais buvo nutarta steigti knygyną. 1924 metais kny- gne buvo jau 200 knygų. Nariai noriai skaitydavo.

Draugija yra daug padėjusi savo nariams, net ir nepriklausantiems. Buvo toks atsitikimas: Dalinkevičius pametė ar kas ištraukė pinig- ginę, liko be cento. Žmona buvo ligininė, už ligininę nemokėta. Žmogus neturėjo už ką pavalgyti. Tad nariai paaukojo, o draugija sumokėjo už ligininę. Vėliau jis įstojo į draugiją. Žmona niekad nepriklausė, bet kai draugijos pirma kuopa ren- gėsi statyti salę, paaukojo \$50.00.

1918 metais M. Vosiuliūtė buvo papuolus į imigracijos inspektoriaus rankas. Rengėsi ją išdeportuoti. Kas tai pranešė draugijai, kurios komitetas savo susirinkime nu- tarė gelbėti merginą nuo de- portacijos. Jis kreipėsi į imi- gracijos inspektorių su liudymais ir mergina buvo su- laikyta. Daug padėdavo na- riams vykstant į Jungtines Valstijas, išduodama liudymus. Teismuose pagelbėdavo anglų kalbos nemokantiems, jei kuris patekdavo į bėdą.

Karui prasidėjus, pradėjo atleidinėti darbininkus iš darbo. O 1915 metais — ma- žai kas dirbo. Nedarbas tęsėsi apie 9 mėnesius, kol fabrikai persitvarkė. Kele- tas narių atsidūrė blogon pa- dėtini, neturėjo iš ko gyven- ti. Draugija tuos narius šelpė pinigais. Ji davė apie 100 dolerių. Tais laikais do- deris buvo galingas.

1918 metais draugija nu- tarė organą. Buvo paimta Vieni- bė Lietuvių. 1921 metais kiekvienas narys tu- rėjo Darbininką, Vilnį, o 1924 metais ir Laisvė atei- davo į knygyną. Visi laikraš- čiai buvo padengiami iš pa- rengimų pelno.

Rugtynės tarp Toronto draugijų būdavo ant pikni- kų — traukimas virvės. Vi- sada laimėtoja išeidavo Lie- tuvos Sūnų Draugija. Pikni- kai būdavo įvairūs, su viso- kiais žaidimais.

Į karo pabaigą atsirado li- gos, kurių pirmiau Kanadoje nebuvo. Tai influenza. Stip- riausi žmonės mirė po visą Kanadą. Ta liga ir vienas narys mirė — K. Ašminskas. Daug draugijos narių sirgo. Draugijos išdas buvo nupuolę iki \$1,000. Gi 1923 metais buvo vos \$300. Tais laikais draugija padarė sutartį su gydytoju, kad sergančius na- rius prižiūrėtų ir gydytų, nes nariai jau nepajėgdavo at- skirai mokėti. Valdžia buvo uždraudus susirinkimus. Spalio susirinkimas neįvyko dėl gripo.

Būta ir kelių keblių įvy- kių. 1922 metais buvi pašal- linta pirmininkas iš parei- gų už nusikaltimą prieš draugiją. Kadangi negražino dokumentų, tai buvo pa- trauktas į teismą. Teismas kainavo 15 dolerių. 1919 me- tais vėl buvo bėda su pirmi- ninku. Jis buvo beraštis, bet nežinota, tik vėliau paaš- kė- jo, kai turėjo pasirašyti po priimtu protokolu. Buvo pa- reikalauta rezignuoti, bet per 6 mėnesius išmoko pasi- rašyti. Ant paskutinio susi- rinkimo pasirašė gerai, bet nebebuvo renkamas.

Streikai 1919 metais apė- mė visą Kanadą, kadangi pragyvenimas labai pabrang- o. Winnipege įvyko visuo- tinas streikas. Streikieriai buvo viso miesto "bosai." Jie pristatydavo pieną ligo- ninėms, maistą. Draugija nu- tarė šaukti viešą susirinki- mą, kad išsiaškinus padėti. Streikus vyriausybė su po- licija ir armija sulaužė.

Pirmas metinis draugijos balius įvyko 1919 metais. Nuo to laiko ėjo į madą rengti kiekvienai metai.

1920 metais Valerija Ma- sienė atsiuntė laišką draugi- jai ir prašė, kad draugija priimtų moteris į savo tarpą. Draugija atmetė Masienės prašymą. Bet draugija nu- tarė išrinkti 6 narius ir jiems pavesti sušaukti viešą mote- rų susirinkimą. Jeigu sutiks, lai moterys sudaro savo draugiją. Taip ir įvyko. Su- sirinkime dalyvavo 9 mote- rys. Jos sudarė Birutės Draugiją.

Draugijos nariai tuo laiku nematė reikalo primesti į na- rius. Bet vėliau, mažėjant narių skaičiui, nuomonę pa- keitė. 1923 metais atsilankė

P. Stukas

Seniausias Draugijos narys. Draugijoje išbuves 49 metus.

į susirinkimą Valerija Ma- sienė ir Gaudėšienė (vėliau tapusi Dabravolskiene), ku- rios paaškino, kad nori su- sivienyti su Lietuvos Sūnų Draugija. Jų atsikreipimas buvo priimtas. Nuo tos die- nos draugija nutarė primesti moteris ir merginas. Pirmą iš moterų įstojo V. Morkie- nė. Rugpiūčio 19 dieną tais pačiais metais Birutės Draugija su 9 nariais ir išdu iš \$111.17 buvo priimta į draugiją.

Birutės Draugija turėjo į- rengusi sceną, turėjo užuo- laidas ir daug ko kita prie vaidybos. Viskas buvo per- duota. Tada buvo gerų akto- rių.

Gal bus neprošalį paminė- ti, kad 1916-18 metų laiko- tarpiai, slėpdamiesi nuo ka- tiskos tarnybos, buvo atvy- kę nemažai į Torontą, iš Jungtinių Valstijų. Buvo su- sidariusi socialdemokratų kuopa. Ta kuopa daugiausia užsiimdavo rengimu prakal- bų, paskaitų, diskusijų ir perstatymų. Beveik pralen- kė mūsų aktorius.

1918 metais Kanadoje bu- vo registracija vyrų nuo 16 metų amžiaus. Lietuvius To- ronte registravo socialdemo- kratų kuopos narys "sleke- ris" iš JAV.

Nuo 1913-18 metų laiko- tarpiai įstojusieji nariai am- žiumi neviršijo 30 metų. Bet į pabaigą 1924 metų draugi- jos narių skaičius smarkiai nupuolė — liko vos 40. Su moterų pagalba 1926 metais buvo įtraukta 30 narių. Bet jei ne nauja emigracija iš Lietuvos, draugijos gyvavi- mas būtų buvęs neilgas.

Nuo susiorganizavimo pa- šalpinės draugijos savaitinė pašalpa buvo 5 doleriai į sa- vaitę per 6 mėnesius, o kitus 6 mėnesius 2 dol. 50 centų. Pragyvenimas kilo ir atsira- do reikalas pakelti ir pašal- pą. 1917 metais buvo moka- ma jau 6 doleriai savaitėje, o 1920 metais buvo pakelta iki 7 dolerių. Iki šiol buvo mo- kama pomirtinės \$100. O jei- gu nario žmona mirėdavo, tai nariui išmokėdavo 50 dolo- rių. Paskui pomirtinė buvo pakeista iki \$150.

Neprošalį paminėti, kad (Pabaiga ant 8 pusl.)

Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos Veikimo Peržvalga

(Atkelta nuo 5 pusl.)
Ir remis vienas kitą atsitikime ligos ar nelaimės. Ir ši draugija nuo įsikūrimo dienos iki 1961 metų pabaigos yra suteikusi savo nariams pašalpos ir pomirtinėmis \$128.800. Ji yra parėmusi 2.337 narius.

Apart materialės paramos nariams, draugija nuoširdžiai remia bile lietuvių, atskreipusį paramos nelaimėje, nors jie ir nebuvo ir nėra nariai. Taip pat rėmė savo tautiečius senoje tėvynėje Lietuvoje, ypatingai pirmojo ir antrojo karų metu ir po jų. Gausiai rėmė Kanados valdžios pastangas prieš pasaulio nelaimę Hitlerį ir jo sėbrus. Iš savo išdo yra pirkusi karo paskolos bonų ir esamu laiku draugija turi tokių bonų už \$13.000. 16 narių tarnavo kariuomenėje ir su ginklu rankoje kovojo prieš tą pasaulio pabaissą. Pasibaigus karui ir jiems grįžus į civilinį gyvenimą, draugija priėmė juos atgal.

Finansiniai draugija didelių sukrėtimų neturėjo. Tiesa, buvo blogos valios narių, kurie kėsinosi pasinaudoti draugijos teikiama pašalpa, bet greitai buvo sučiupti ir patraukti atsakomybėn. Tik vienas išvyko į Jungtines Valstijas neatsiteisęs.

Minėdami 50 metų draugijos gyvavimo jubiliejų, galime pasidžiaugti bei pasididžiuoti, jos atliktais darbais. Nors jos pirmųjų tvėrėjų neturime gyvųjų tarpe, bet jiems tenka didžiausia pagarba, kad jų 50 metų atgal pradėtas darbas davė tokius puikius vaisius. Jie parinko teisingą kelią.

Apvaikščiūdami draugijos 50 metų jubiliejų galime drąsiai sakyti, kad šiai draugijai yra lemta sulaukti deimantinių sukaktuvių.

Šių sukaktuvių proga sveikinu narius, o ypatingai kuopų valdybas, su kuriomis per eilę metų teko vesti susirašinėjimą įvairiais draugijos reikalais. Toksai sklandus kuopų bei pavienių narių atsinešimas palengvina darbą ir yra ūpas tęsti tą darbą dar toliau, dar energingiau.

Te gyvuoja Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija!

Zvilgterėjus į Praeitį

(Atkelta nuo 7 pusl.)
1914 metais darbininkai už 10 valandų gaudavo \$1.60, o 1920 metais pakilo iki \$2.80. Kai kažkas parašė pirmą konstituciją mašinėle ir reikėjo užmokėti tris dolerius, kilo triukšmas, kad per daug paėmė. Raštininkai į metus gaudavo 6 dolerius.

Seniausieji Draugijos nariai pirmos kuopos 50 metų jubiliejiname paminėjime: iš kairės: B. Silcius, S. Stukienė, H. Dabravolskienė, V. Masienė, V. Morkienė, P. Stukas, A. Morkis ir S. Kapteinis.

31-JI METAI

1930 metais rugpjūčio mėnesį apleidęs Montrealą negalėjau apsistoti dideliame mieste. Trankiaus po šiaurinę ir vakarinę Kanadą. Mė-

Mirusio nario palaidojimas nekainuodavo daugiau kaip 100 dolerių.

Nauja era

Nauja era mūsų draugijos gyvenime prasidėjo po 1924 metų, kada pradėjo atvykti iš Lietuvos naujų jėgų.

Atvykusiuju tarpe 90 procentų sudarė katalikai. Kodėl jie nestojo į Sv. Jono draugiją? Gal todėl, kad ši draugija turėjo laisvą konstituciją, nevaržė asmens įsitikinimų.

1927 metais susiorganizuavo mūsų draugijos kuopa Hamiltone iš 23 narių. Kuopa gražiai kooperavo su Toronto kuopa.

Po to pradėjo draugija plėstis į kitas kolonijas. Su laiku kuopos buvo beveik po visus lietuvių gyvenamus miestus ir vakarus. Kur nebūvo galima turėti kuopą, ten rašėsi pavieniais.

Tokia tai trumpa mūsų draugijos istorija.

ginau keletą miestų ir miestelių, bet nedarbas buvo valdonas ir jo griežtas "negalima" buvo viskuo. 1931 metų pavasarį dasikasiau iki Moose Factory miestelio, kur susiradęs darbą apsistojau ir išgyvenau 5 mėnesius.

Per tuos 5 mėnesius susitapiau keletą dolerių ir pradėjau svajoti apie Torontą, kuriame, kaip teko girdėti, gyvena daug lietuvių ir turi savo organizacijas. Nutariau vykti. Tuo laiku tiek buvau išsilgęs lietuvių, kad vykdamas nieko negalvočiau, kaip reikės nuvykus pragyventi, ar pavyks rasti koks nors darbas, kai apsistosi; rūpėjo tik gyventi ten, kur randasi daugiau lietuvių, su jais susipažinti, priklausyti jų organizacijose.

Gimtosios šalies prisiminimai neleido ir prisiminti, kiek didesniuose Kanados miestuose depresijos laiku bedarpiui žmogui reikėjo pergyventi.

Sumanyta — padaryta. Tais pat metais spalio 20 dieną išvykstu į Torontą ir apsistuju pas Kanados Lietuvių Sūnų ir Dukterų Draugijos narį Povilą Žižį. Iš pat

pirmų dienų, pakeitęs "lumberdzekio" uniformą, pradėjau lankytis lietuviškų organizacijų susirinkimuose. Povilas Žižis man patarė tuojau stoti į KLSDDP. Be to, iš jo pasakojimų supratau, kad minėtoji draugija yra laisva, nekreipianti į religinius ir kitus žmogaus įsitikinimus.

Istudamas negalvočiau apie ligą ar mirtį, tik kad bendrai dirbti su lietuviiais, būti jų tarpe. Tai įvyko tais pat metais gruodžio 20.

Prabėgo daug metų ir per tuos metus išbuvo tos draugijos nariu. Jaučiuos labai gerai padaręs įstudamas į ją. Rodos ir bus vienintėlė lietuvių organizacija Toronte, kuri galėjo suburti lietuvius į draugišką, brolišką šeimyną, mokačią atjausti draugą ar draugę nelaimėje ar ligoje.

Tiesa, kaip kitose organizacijose, taip ir šioje buvo bandoma tų, kurie neturėjo nei talento, nei pasitikėjimo lietuviuose, patraukti draugiją į socialfašistinę kempę, bet dėka jos gabiai vadovybei tie bandymai sutirpo kaip druska vandenyje. Šiandien Toronto lietuviai, drauge su kitų draugijos kuopų nariais, gali džiaugtis garbingais draugijos atliktais darbais.

Draugija yra sušelpusi ligos ar nelaimės ištiktus narius sumoje \$128.000. Ji yra subūrusi Toronte ir kituose miestuose šimtus lietuvių į broliškos meilės šeimyną. Kur negali būti kuopa, prie jos priklauso pavieniais. Šiandien tokių narių yra net 47.

Tiesa, draugija turėjo pernešti daug liūdnujų įvykių. Per tuos 50 metų yra mirę 122 nariai. Daugelį prikamavo ir dar kamuoja ilgos ligos. Bet jos nariai su dar didesniu pasiryžimu tęsia labdarybės ir draugiškumo darbą.

Išbuvęs trisdešimt metų draugijos nariu ir šiandien prisimindamas jos 50-tas su-

Montrealiečių Sveikinimas

Atsiųstame Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijai sveikinime, montrealiečiai sako:

Vardu Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos siunčiame brolišką sveikinimą ir linkėjimus su jūsų 50 metų sukaktuvėmis.

A. Jonušas, pirmininkas ir Valdyba

kaktuves, visa širdžia noriu, kad ši draugija gyvuotų dar daug daug metų; kad apie ją susiburtų jaunesnieji lietuviai; kad ir jie galėtų taip broliškai gyventi svetur ir padėti vienas kitam ir prisimintų savo tėvus, kurie šią draugiją kūrė ir augino.

A. Byras

Venclova Apie Reginą Leonaite

Laiške Laisvės redaktoriui R. Mizarai rašytojas A. Venclova rašo apie repatrijavusią Reginą Leonaite sekančiai:

"Prieš kiek laiko 'Neringos' kavinėje visą vakarą praleidome su mūsų reemigrante Regina Leonaite, kuri, kaip žinote, grįžo iš JAV. Tai labai maloni, išauklėta mergaitė. Ji pasakojo, kad niekaip negalėjo priprasti prie 'amerikoniško gyvenimo būdo', kad ją visą laiką traukęs gimtasis kraštas (ir jos mylimas žmogus) ir ji sakėsi esanti be galo laiminga, vėl atsiradusi savo gimtinėje. Ji man padarė labai nuosirdžios, patriotiškai atsiteikusių merginos įspūdį. Ir iš jos pusės labai gražu, kad ji neužmiršo, Amerikoje gyvendama, savo meilės. Tai tikra mūsų laikų Džiuljeta".

Seniau veikusių torontiečių lietuvių menininkų grupė, kurią rėmė Draugijos pirmoji kuopa.

Montrealo žinios

Trumpai apie viską

Balandžio 8 d. Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos susirinkime pirmininkas, atidarius susirinkimą, paprašė narius pagerbti mirusį draugį narį J. Valinčių sustojimu vienai minutei.

Aptarus ligonius ir kitus draugijos reikalus, V. Kiškis raportavo, kad yra draugijų simulantų, kurie smarkiai skriaudžia draugiją, imdami pašalpą be reikalo. Esą išėmusių beveik po \$1.000. Ir tam nesimatą galo.

Skaitydamiesi ligoniais, jie vairuoja automobilius, važinėja į savo vasarnamius. Buvę ir tokių atsitiimų, kad užsimaldavęs ligoni sdirbęs įmonėje bei savo vasarnamyje.

Pasiūlyta, kad susekus tokius simulantus patraukti teisman. Esą, neužtenka to-

kiem tik pašalpą sulaukyti. Lai būna kitiems pavyzdys.

Nekurie kritikavo valdybą, kad negana atsargi su pašalpų išmokėjimu. Vice-pirmininkas A. Matukas, atsakydamas už valdybą, reikalavo, kad nariai duotų geresnę koperaciją valdybai, nes viena valdyba negali sekėti visus blogos valios narius, kadangi valdybos nariai taip pat turi atidirbti 8 valandas dirbtuvė, kaip ir visi kiti. Sužinoję, kuris narys nesilaiko konstitucijos laike sirgimo, turi raportuoti. Jei nariai žino ir tyli, nenori užpykdyti savo draugą, tai tokie nariai irgi kalti prieš draugiją, prieš jos narius.

Pirmininkas A. Janušis perskaitė vardus draugų ir draugių, prisidėjusių su darbu ir aukojusių praėjusiam draugijos baliui. J. Vilkelis raportavo, kad praėjusis balius davė draugijai \$202.71.

Kartu pažymėjo, kad būtų buvę du kart tiek pelno, jei visi nariai būtų atsilankę ant savo draugijos parengimo, nes darbščios šeimininkės, apart darbo, dar paaukoko maisto, kurio būtų užtekę visiems. Kas blogiausia, kad nebuvo tie, kurie daugiausia kalba apie parengimus draugijos naudai.

Buvo pasiūlyta, kad ateityje būtų kiekvienas narys atsakomingas už vieną tikietą į metus, nežiūrint, ar jis dalyvaus ar ne. Draugijos išdas reikalingas pajamų.

Baigiantis susirinkimui buvo pranešta, kad draugijos vasarinis išvažiavimas į vyks liepos 8 ant Skruibių farmos. Visi nariai turėtų būtina dalyvauti. Mylintieji žuvauti nepamirškite pasiimti žuvavimo įrankius, nes upėje žuvų užteks visiems.

Taip pat buvo nutarta, kad susirinkimai vasarą būtų antrą trečiadienį kiekvieno mėnesio. Tad sekantis susirinkimas įvyks gegužės 9 dieną Vytauto klubo salėje, 8 valandą vakaro.

V. Matulaitis randasi daktarų ligoninėje J. Valančius — General ligoninėje J. Glaveckas — St. Marry ligoninėje turėjo operaciją ant vidurių.

Linkiu ligoniams greitai pasveikti.

A. Ripple, 57 metų amžiaus, žmonos pastangomis buvo pasiūstas į kalėjimą, kur išbuvo metus laiko, o iš ten į beprotnamį, kur išbuvo 8 metus, kol atsirado draugų, kurie jį išėmė.

Pasirodo, kad jis visą laiką buvo sveiko proto žmogus, tik dėl žiaurių įstatymų, reikalaujančių, kad kas paimitų savo globon, jis buvo bereikalingai išlaikytas beprotnamyje 8 metus.

Nuskriaustasis mano užvesti bylą prieš įstatymų leidėjus.

Mr. ir Mrs. G. Arledge susiginčio dėl savo teisių. Vienas tvirtino, kad šventraštyje pasakyta, jog vyras turi gerbti moterį, o kitas — kad moteris turi klausyti vyro.

Norėdamas reikalą išspręsti, vyras pasiėmė šventrašty ir pradėjo ieškoti tos vietos, o moteris pasiėmė šautuvą ir tarus, "Aš tau parodysiu, kas bosas", peršovė vyrą.

Vienas dabar randasi ligoninėje, o kitas — kalėjime.

B. K.

Padėkos Žodis

Kovo 21 dieną mirus mano gyvenimo draugui, J. Valinčiui, likau kaip skiedrelė nublokšta į vandenį pla-

čiuosius, tačiau giminės, draugai ir bičiuliai, sužinoję mano nelaimę, greit pribuvo į pagalbą.

Todėl iš gilumos širdies visiems dėkoju, kurie velionį lankė ligoninėje, o vėliau šermeninėje, pirkė gražias gėles, palydėjo į kapines, patarnavo laike pietų ir užuojautą per Liaudies Balsą išreiškė.

Tik šitai nelaimėi ištikus sužinojau, kurie mano giminės, draugai ir bičiuliai. Dar kartą širdingiausias ačiū.

P. Girdzijauskaitė-Valinčienė

Lasalle, Que.

Sustreikavo 1,500 Teamsterių Ontarijoje

TORONTO. — Išėjo į streiką 1,500 teamsterių (sunkvežimių vairuotojų), kurie operavo sunkvežimius tarp Ontarijos ir Kvebeko. Nekurios kompanijos turėdamos sumažinti operacijas ir atleisti 800 darbininkų. Streikas kilo dėl nesutari-

mo algų pakėlimo klausimu. Samdytojai sutinka pakelti 15 centų bėgyje trijų metų, o unija reikalauja 33 centų. Čia liečia daugiausia tuos, kurie dirba valandiniai. Vairuotojams mokama nuo mylių.

Pensijos Senatoriams

Darbininkai, visą gyvenimą dirbę sunkiai, gauna senatvės pensijos \$780.00 per metus.

Vyriausybė skiria senatoriams, kurie pasiekę 75 metų amžiaus nustos teisių būti senatoriais, \$6,000.00 per metus.

O tie senatoriai tiek reikalingi, kiek šuniui penkta koja.

Darbininkas

OTTAWA. — Kanada per savo ambasadorių Washingtone įteikė JAV valdžiai protestą prieš užsimojimą daryti nuklinius bandymus atmosferoje.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į TARYBŲ SAJUNGĄ IR KITUS TARYBINIUS KRAŠTUS

Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME MAISTO, TEKSTILĖS ir VAISTŲ bei kitų dalykų persiuntimą

Prašykite mūsų naujo kainoraščio ir informacijų pas

Montrealo Atstovą

Mr. Manfred Kory

Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JOS GALITE PILNAI pasitikėti Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia dovanų siuntinių persiuntimo firma

International Gift Parcel Service

1126 SHERBROOKE ST. W. — Tel.: VI. 4-4860
Montreal 2, P. Q., Canada

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, karpetus, chesterfieldus ir bile ką, kas tik yra Jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naujai įrengtą moderniausią STORAGE. Greitas patarnavimas. 20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus
1205 CHURCH AVE. P. O. 8-6679
VERDUN, QUE.

Specialistai Drabužių Dažytojai

Jos. Petrera & Geo. Marks

199 A CHEMIN CHAMBLY RD.
LONGUEUIL, QUE.

Montreale ir apylinkėse paimame ir pristatome į namus. Darbą garantuojame savo 30 metų patyrimu.

Telefonas OR. 4-7578

LIETUVIS PLUMBERIS

J. Lisauskas

Įrengiam Aliejinį Apšildymą
Atliekam Kitus Plumberio Darbus
Darbas Garantuotas — Prieinama Kaina

148 WESTMINSTER AVE. Tel. LE. 2-5191
Toronto

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą

ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas

UKRAINSKA KNYHA

Priimam persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, medikamentų, maisto ir kitko.

Suteikia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą ir gavėjui nieko nebereikia primokėti. Ukrainiska Knyha centras ir skyriai randasi:

TORONTO: — 962 Bloor St. W.

WINNIPEG: — 613 Selkirk Ave.

EDMONTONE: — 10803 — 95 St.

VANKUVERYJE: — 2643 E. Hastings St.

Toronto įstaigoje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių. Toronto įstaiga atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta. Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglų kalba.

Centrinė raštinė:

Ukrainska Knyha

962 BLOOR ST. W. — TORONTO 4, ONT.

Telefonas: LE. 4-7551

L. BAKUTIS

Per Liepsnojančią Žemę

(Tąsa)

Rozalijai Sunklodienei tarytum peiliu kas širdį pervėrė. Glamonėjančiu, motinišku žvilgsniu peržvelgusi priešais stovinčią mažytę sunkusią būtybę, ji paklausė:

— Iš kurgi, vaikuti, tu tokia suvargusi atklydai?

— Iš Kalinino srities. — atsakė mergaitė, įsmeigusi į moterišką didelę pilkas akis. — Vokiečiai atvezė...

Sunklodienė nė nepajuto, kaip jos skruostais pabiro asaros.

Mergaitė nustebusi vis tebežiūrėjo į ją, nesuprasdama, kodėl ši tetulė verkia.

Utenoje, Vyžuonų gatvės gale, fašistai įrengė vadina muosius barakus, kuriuose "priglaudė" prievarta atvez tus žmonės. Nuo pat pirmųjų karo dienų iš įvairių okupuotų Rusijos sričių hitlerininkai ėmė gąbenti į Pabaltijo šalis, senokus, vaikus ir moteris. Išskankintus, alkanus, nuskurusius benamius žmones jie sugrūdavo lyg galvijus į barakus, kur viena už kitą sunkesnės, pilnos kančios ir tėviškės ilgesio slinko jų dienos. Daugelis iš jų niekad nebegrižo namo, kai kuriems pasisekė pabėgti. — juos priglaudė kaimuose valstiečiai, kitus policininkai atiduodavo lyg daiktus buožėms ir dvarininkams, kurie iš šių nelaimingų žmonių stengėsi išspausti kaip galima daugiau prakaito.

Neretai šitokių atvežtųjų vaikai peržengdavo mūsų valstiečių pirklių slenkstį, prašydami išmaldos.

— Užėik, mažutėle, užėik, — glostydama baltaplaukę galvutę, kalbėjo Rozalija.

Mergaitė, vis taip pat tebe laikydama krepšelį, nedrąsiai įžengė į gryčią ir, nedrįsdama toliau eiti, sustojo prie durų.

— Kuo tu vardu? — paklausė mergaitė už rankelės ir vesdama prie stalo, teiravosi Sunklodienė.

— Tania, — atsakė viešnia, smalsiai žiūrėdama į už stalėje sėdintį Tomą Sunklodą.

Netrukus prieš Tanią ant stalo atsirado duonos, pieno ir pora šaukštų medaus, kurį Rozalija laikė vaistams.

Sunklodų namų šiluma, malonūs žodžiai ir skanus valgis mergaitę tarytum atgaivino. Jos akyse sužibo gyvi žiburukai, rankutės skubiai kimšo į burną meduje pamirkytą duoną, ji pradėjo net šypsotis, žiūrėdama į gerucusius žmones.

Pavalgiusi Tania pasidarė šnekėsnė. Ji papasakojo,

kiek jos maža galvelė atsiminė, visą savo šeimos tragediją. — Tėvas fronte, motina mirusi barake. Ji likusi viena ir turinti duoną užsidirbti pati. Prieš savaitę ją policininkai pasiuntė pas kažkokį labai piktą dėdę kaulių ganyti. Sunku mergaitėi buvę susidoroti su šiuo darbu, tuo labiau, kad kaulės buvusios vos ne didesnės už ją pačią. Šeimininkas mergaitę ne kartą mušęs, ir ši nebeįtvėrusi — pabėgusi. Štai jau savaitę Tania klajojanti po žmones. Čia ji gaunanti pavalgyti, kur nors kampu tyje permiegoti.

Sunklodų šeima nutarė mergaitės niekur nebeišleisti. Taip Sunklodienė Taniai pasidarė mama, Tomas Sunkloda — tėvas, o Jonas, Pranas ir Petras — Sunklodų sūnūs — Tanią mylėjo lyg tikri broliai.

Praėjo diena, dvi, trys, prabėgo savaitė, kita, praslinko mėnuo. Mažoji rusė mergaitė lietuvių namuose surado tą šilumą, kurią atėmė iš jos karas ir fašistai.

Tačiau apie pabėgėlę mergaitę sužinojo apylinkės baltaraiščiai. Jie pranešė apie tai Vyžuonų valsčiaus viršaičiui Kebliui ir policijos nuovados viršininkui Eimučiui.

— Viešpatie, degame! Tomai, kelkis! — vieną naktį vienmarškinė išsokusi iš lovos, ėmė šukti Sunklodienę. Nuo jos riksmo pabudo visa šeima. Kieme šmėkščiojo būrys žmonių. Pokštėlėjo šūvis, gailiai suinkstė persautas šuo. Su trenksmu išgriuvo kambario durys, ir į vidų su degančiu šiaudų kuokštu įvirto Vyžuonų policininkai su Eimučiu priešakyje.

— Ramiai, nė iš vietos! — sušuko nuovados viršininkas ir paleido keletą pistoleto šūvių į lubas.

Išsigandusi Tania apsikabino Sunklodienę ir glaudėsi prie jos.

— Mamyte, mamyte, — klykė mergaitė, tačiau tai nė kiek nejaudino policininkų.

Jie atplėšė verkiančią Tanią nuo Sunklodienės, išsivežė į Uteną, o pačią Rozaliją, kuri taip atkakliai gynė mergaitę, nenorėdama jos atiduoti fašistams, pasiuntė į Panevėžį priverstiniams darbams.

Praėjus kuriam laikui, iškamuota sunkaus darbo ir policininkų tyčiojimosi, sugrįžo senutė Sunklodienė kruvinomis kojomis į savo gimtąjį Zabludavos sodžį, tačiau neberado namuose nė vieno sūnaus. Dar tą pačią

naktį, kai policininkai išsivežė Tanią, ir Sunklodų vaikai buvo išgabenti į Vokietiją katargos darbams.

Kaip žuvis vandens, Sunklodien, laukė kokios nors, kad ir menkiausios žinėlės apie savo sūnelių likimą. Bėgo dienos, motina akis pražiūrėjo, stebėdama tuščią keiliją.

Pagaliau vieną vakarą Sunklodų gryčioje pasirodė Bronė Šileikytė, kuri ėjo iš Vyžuonų.

— Tetulyte, linksma žinia atnešiau, — apkabinusi Rozaliją, tyliai į ausį sušnabzdėjo ji. — Petras grįžo...

— Nejaugi? — lyg žiburiai nušvito motinos akys. — O gal, vaikeliai, tave kas nors apgaudinėja, — netikėdama ta nepaprastai džiaugsminga žinia, Rozalija pravirko.

— O ne! Aš pati jį mačiau. Nepažintum, iš karto ir aš nepažinau. Užsiaugino ūsus... — pasakėjo Bronė. — Jis pas partizanus, tik niekam nė žodžio apie tai... — užbaigė ji.

— Iš kur jūs tą fricą su "jokerio" ūsais atgabenote? — grįžęs iš užduoties ir pamatęs būryje Petrą, tarė būrio pirminės komjaunimo organizacijos sekretorius Vladas Sokavičius.

— Koks jis tau "jokeris", visai išpuikai, Vlada, kad net mūsų ryšininkų nebeneri pažinti. — atsakė Abukauskas.

— Nepažinau, kad tave galai, tikrai nepažinau, — juokėsi Vladas, spausdamas Petriui Sunklodui ranką. — Užsivėdinęs ūsus, į frico milinę įsisūpęs, lengvai gali suklaidinti padorius žmones.

— Jei ne šita iš fašistų "nukniaukta" milinė, kažin ar būčiau atsidūręs čia. Ji man kelionėje labai daug padėjo, — paaiškino Petras.

— Kelionėje padėjo, o va netoli mūsų stovyklos vos man ant taikiklio nepakliuvai. Džiaukis, kad panorau fricą gyvą pačiupinėti. Tik prisileidęs visiškai arti, pažinau, — juokėsi Abukauskas.

— Tu mūsiškį iš karto pažinai, o Vladas, kaip radistas, daug girdi, bet nieko nemato, — į pokalbį įsikišo senukas partizanas Jonas Bukauskas. — Tau, drauguži, labiau tiktų karvėms odas lupti, o ne partizanauti.

— Žiūrėk tu man, jau ir "viršaitis" atvažiavo. Na, dabar tai jau tikrai bus tvarka, — atsikirtė Sokavičius.

Jonas Bukauskas, atkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, nuo pat pirmųjų dienų dirbo Vyžuonų valsčiaus vykdomojo komiteto pirmininku. Jis buvo senas komunistas po grindininkas, visas savo jėgas paskyręs tarybinei santvarkai ir Komunistų parti-

jai. Būryje jį visi gerbė ir mylėjo. Kalbėdavo Bukauskas mažai, bet jei pasakys ką, tai mirk iš juoko.

Nuo pat pirmųjų "Audros" būrio įsikūrimo dienų Sunklodų šeima buvo aktyviausia mūsų pagalbininkė. Paskutiniu duonos kąsniu Sunklodai dalijosi su partizanais, todėl žinia, kad ši šeima išblaškyta, mums sukėlė nemaža rūpesčio. Staiga Petriui atsiradus tarp mūsų, visi labai džiaugėmės.

— Vadinasi, dar vienu nariu padidėjo mūsų pirminės komjaunimo organizacija, — džiaugėsi Sokavičius. — O dabar belieka laukti ir Prano su Jonu.

— Po savaitės - kitos pasirodys ir jie. Mes prisiekėme, kad būtina į tėviškę sugrįšime ir atkeršysime Eimučiui, Kebliui ir visiems kitiems, panašiams į juos, — tarė Petras.

Ir tikrai, po poros mėnesių gavome žinią, kad iš katargos darbų pabėgo Jonas ir Pranas. Netrukus jie taip pat įsiliejo į mūsų eiles.

— Kam čia dabar tą vaiką į būrį partempei? — pažvelgęs rūstoku žvilgsniu į mane ir pasivedęs į šalį, kad neišgirstų su manimi atvykęs jaunuolis, barėsi būrio komisaras Zabolionis.

Juozas Starkus, lyg su prasdamas komisaro nepasitenkinimą, stovėjo, nuleidęs galvą, ir dideliu medpadžiu batu maigė samanais.

— Ne viską lemia žmogaus amžius ir ūgis, — atrėžiau įsižeidęs, nes ir pats ne iš didžiųjų buvau.

Zabolionis, supratęs, kad aš užsigavau, nusišypojo:

— Vagie, kepurė dega! Kalbu apie kitą, o pats įsižeidei.

Sunki, kaip ir daugelio, buvo Juozuko vaikystė. Mažytė dūminė Galinių kaimo pirkelė ir laukai, kuriuose jis ganė ponų kiaules, pakeitė jam erdvius mokyklos rūmus. Visada rūstus tėvo veidas ir palinkę nuo sunkaus darbo pečiai mažoje berniuko širdelėje skėlė pirmąsias neapykantos išnaudotojams kibirkštis, kurios vėliau žiebė kovos ugnį, atvedusią jį į mūsų būrį. Jo neilgas gyvenimas buvo labai panašus į mano vaikystę: gal už tai aš ir pamilau šį vaikinuką iš visos širdies.

Su Juozuki tėvais susipažinome jau pirmąją mūsų partizanavimo vasarą. Senutė motina su nepaprastu rūpestingumu priglausdavo tarybinius partizanus, taisydavo jų susidėvėjusius rūbus, gamindavo maistą.

— Ir mano Antanėlis kur nors taip vargsta, — giliai atsidususi, sakydavo Starkienė.

Tik vėliau, sužinojusi iš mūsų draugų, kad jos Anta-

nas kovoja lietuviškajame junginyje, motina tarsi pajauėjo ir iš džiaugsmo kalbėdavo:

— Nieko aš, vaikeliai, daugiau netrokštu, kaip sulaukti mūsiškių, pamatyti jus visus laisvoje Lietuvoje, savo akimis pažvelgti į Antanėlį raudonarmiečio drabužiais.

Bėgo laikas. Starkų namai tapo mūsų patikimiausia slėptuve, o Starkų Juozukas — aktyviausias partizanų ryšininkas.

Juozukas buvo keisto charakterio vaikas. Iš pradžių jo nesupratau ir aš. Mane tiesiog stebino jo elgesys, kai, pasiūlius stoti į komjaunimą, vaikas atrėžė:

— Ne, į komjaunimą nestosis. Į partizanus noriu.

Tik šiek tiek vėliau Juozukas man prisipažino:

— Aš nieko neišmanau apie politiką. Bijau, kad susikirsiu ir pridarysiu jums nemalonumų. Geriau man su automatu fricams kailį šveistiti.

Per gana trumpą laiką jaunasis partizanas sugebėjo suvokti partizaninio karo "techniką", išmoko puikiai valdyti ginklą ir pasirodė esąs ypač gabus sprogdinimams.

— Paskirkit mane į sprogdintojų grupę, — pareiškė kartą jis būrio vadui Dudlauskui.

— Gal kaip kaimynui aš tau ir padarysiu tą malonę, — juokavo vadas.

Pagaliau atėjo Juozuko lauktoji diena. Grupės vadas Šileikis, peržvelgęs nuo galvos iki kojų jaunąjį partizaną, tarė:

— Mačiau aš Ispanijoje: tokie, kaip Juozukas, atlikdavo neregėtus žygdarbius. Kuo blogesnis mūsų jaunimas? Ką gi, teks, tur būt, ir tave paimti. Eisime geležinkelio sprogdinti.

Tarp aukštų Smolinos miško pušų išsiriškavo sprogdintojų grupė, kurią sudarė daugiausia jaunimas.

Jūsų grupei vadovaus Šileikis, — paaiškino partizanams būrio vadas Dudlauskas. — Uždavins sunkus ir atsakingas, jis pareikalas nemaža drąsos ir sumanumo. Tačiau mes tikime, kad atliksite jį sėkmingai.

Nepastebimai greitai prabėgo vasaros naktis. Auštant grupė pasiekė Utenos Anykščių geležinkelio liniją. Tiesą pasakius, šis geležinkelis nebuvo iš tų didžiųjų, ir vietos gyventojai vadino jį "siauruku". Tačiau ir juo neretai pravažiudavo ešeloni, prikrauti kariškos amunicijos. Jo susprogdinimas turėjo ne tiek strateginę, kiek politinę reikšmę: tegul įsitikina okupantai, kad po jų kojomis dega kiekviena pavergtos žemės pėda!

Šią geležinkelio liniją stro-piai saugojo vadinamieji sa-visaugiečiai, todėl veikti reikėjo labai apgalvoti ir atsargiai.

— Atlektant uždavini, ypač svarbu gerai iširti vietovę, kurioje esi, kad kiekvienas krūmelis arba kupstas būtų pagalbiniškas. — aiškino partizanams Šileikis.

Susprogdinti geležinkelį buvo nutarta vakare. Visą dieną lindėję miške, kovotojai vakarop ėmė ruošti sprogdinimui. Maždaug per šimtą - pusantro šimto metrų nuo geležinkelio į abi puses miškas buvo iškirstas, ir partizanams buvo sunku prieiti prie pylimo.

Pirmasis padėti po bėgiais miną pasisiūlė Starkus.

— Man atrodo, kad per mažai dar tu suvalgei partizaninės košės! — išgirdęs Juozuko prašymą, atsiliepė Cibulskis.

Šileikis tiriamu žvilgsniu nužvelgė Juozuką, lyg sprendamas, tiks vaikas šiam darbui ar ne, truputį patylėjo ir, visų nustebimui, tarė:

— O aš manau, draugai, kad geležinkelį užminuoti pasiūsiu Juozuką. Kaip tą padaryti, jis žino, o jam lengviausia bus pasislėpti nuo nereikalingų akių. Štai anas krūmelis, — Šileikis parodė netoli geležinkelio augantį kadugių krūmą, — visiškai paslėps Juozuką. Mes išsiskirstysim ir užimsime pozicijas, kad, esant reikalui, automato ugnimi galėtume pridengti Juozuko atsitraukimą.

— Mano nuomone, teisingai, — pritarė Jonas Kutka, — partizanų vadinamas "Tabakium". Dar būdamas partizanų ryšininku, Jonas dažnai atnešdavo į būrį tabako, nuo to ir gavo šią pravarde.

Juozukas iš džiaugsmo vos nepašoko.

— Na, jau tik nebūk vaikas, — matydamas per daug smagiai nusiteikusį Starkų, sudraudė grupės vadas. — Žinok, tai ne pas mamą kukuliai srėbti. Pražiopsosi — galvą padėsi: matai, kaip slankioja savisaugiečių sargyba. Bet aš tikiu tavimi ir žinau, kad sugebėsi atlikti uždavinį kaip reikia, — švelniai pridūrė jis.

Dengiamas tamsos, lyg driebas vikriai šliaužė jaunasis partizanas prie geležinkelio sankasos, vilkdamas su savimi keletą kilogramų sprogstamosios medžiagos, kapsules ir Bikfordo virvutę, kuri turėjo atlikti degiklio vaidmenį.

Pagaliau Juozukas įlindo į kadugių krūmą ir apsižvalgė aplinkui. Buvo tylu tylu, tik retkarčiais už miško tūnaisi suvampšdavo šuo ir kažkieno pažadinta sumekendavo laukinė ožka.

Štai į dangų pakilo švie-

čiamoji kulka, ir tik po kurio laiko pasigirdo duslus šautuvo šūvis. Kiek vėliau kitoje miško pusėje plykstelėjo geltona raketa ir viską aiškiai nušvietė aplinkui.

Juozukas suprato, kad iš baimės šėlsta savisaugiečiai, liaudies vadinami "laskutininkais", nes nešiojo vokiečių kareivių nudėvėtas drapanas.

Juozukas prisiminė vado nurodymą pradėti geležinkelį minuoti tada, kai sargybiniai, praėję šią vietą, grįš atgal.

Pagaliau geležinkelio linija prakauskėjo sargybiniai, o po kurio laiko grįžo atgal.

Jiems nutolus apie šimtą metrų, Junzukas lyg strėlė šovė prie bėgių, suomišku peiliu iškasė duobę, įvertė į ją keletą gabalų tolo, o ant viršaus padėjo miną. Prie degiklio jis pririšo virvutę ir, užpylęs viską žemėmis, pasitraukė vėl į kadugių krūmą. Liko tik palaukti traukinio, o šis lyg tyčia baisiai ilgai nesirodė.

"Kad tik gerai veiktu mi-na, — galvojo Juozukas, — kad tik gerai pasisektų susprogdinti!"

Pagaliau tolumoje pasigirdo duslus dundesys. Sumirgėjo garvežio šviesos, sužaižaravo iš kamino lekiančios kibirkštys. Traukinys artėjo prie minos.

Dar minutė, kelios sekundės, ir... Juozukas patraukė virvutę. Po garvežio raitais švystelėjo ugnies liežuviai, į orą pakilo dūmų ir žemių stulpai, orą sudrebino trenksmas, kuris Juozuką priplojo prie žemės. Netoli kadugių krūmo pliumptelėjo didžiulis bėgio gabalas.

Juozukas skubiai pakilo ir puolė į tą pusę, kur buvo palikęs savo draugus.

(Bus daugiau)

Prie Ko Veda Unijų Tarpusavės Varžybos

Reakcionierių pradėta unijų draskymo politika politiniais išrokavimais neša baisesnę žalą Kanados unijiniams judėjimui. Kas dedasi tarp unijų šiuo tarpu, gėda net kalbėti. Ryškiausiai vaizdą duoda įvykis Tracyje, Kvebeko provincijoje.

Tenai viena Montrealo kompanija, Figott Construction Co. Ltd., stato \$40,000,000 įmonę dėl Atlas Steel Ltd. kompanijos. Ji samdo 60 darbininkų. Tie darbininkai priklauso prie Building Workers Federacijos. Kita unija, International Union of Construction Workers, nori paimti šiuos darbininkus pas-

save.

Matyti negalėdama kaip kitaip paimti šiuos darbininkus, IUCW pastatė pikietą prie statomos įmonės. Praėjusį ketvirtadienį buvo pastatyta ant pikieto linijos apie 300 žmonių. Tuo tarpu atvažiavo 20 sunkvežimių, kuriuose buvo po 20-30 žmonių.

Po piet, kada pikietai bandė neprileisti darbininkų prie darbo, prasidėjo susirėmimas. Apie 800 žmonių dalyvavo tarpusavės kovoj. Penkiolika automobilių buvo apversta, du padegti. Darbininkai kovėsi lazdomis, plytgaliais ir kitais "ginklais". Tik pribuvus 25 policininkams buvo kova sulaukyta.

Vienas liudininkas pasakojo, kad abiejų unijų nariai išsirikiavo abiejose į dirbtuvę vedančio kelio pusėse ir pradėjo svaidyti pagaliais, akmenimis ir plytgaliais.

Keturi darbininkai buvo

nugabenti į ligoninę ir keletas buvo mažiau sužeistų.

Čia nebuvo nieko politinio. Grynos varžybos dviejų unijų už 60 darbininkų.

Varžybos tarp unijų eina gal kokioj dešimtyje industrijų. Dėl to gali įvykti net skilimas Kanados Darbininkų Kongrese. Gali apieisti Kongresą bent 13 statybos darbininkų unijų, kadangi Kongresas rodo prielankumą miško kirtėjų unijai Newfoundland, kur karpenterių unija nori paveržti miško kirtėjus.

Ir ši unijų dvikova prasidėjo dėl paties Kongreso kaltės. Jis įvedė madą draskyti neva kairiųjų vadovaujamas unijas. Ši unijų draskymo politika dabar plečiasi ir ne dėl politinių išrokavimų.

Tiesiog skaudu matyti, kaip darbininkai patys sau galvas skaldo, kai samdytojai rankas trina iš džiaugsmo.

Mokslo Klausimais

Gydytojas V. Baltaitis, L. Šarpis

(Taša)

Chimeros

Laimėjimas buvo iškovotas. Tačiau kokia kaina! Būtinai reikėjo rasti priemonę ir mažiau pavojingą metodą.

Nauji bandymai dar ir dar kartą rodė, kad gyvi audiniai, paimti iš dviejų būtybių, nėra nesutaikomi priešai iš esmės, dėl jų prigimties. Pavyzdžiui, buvo mėginama dirbtiniu būdu auginti kelių individų audinius viename inde, ir jie jautėsi kuo puikiausiai. Net tuomet, kai buvo imami įvairių gyvūnų — viščiuko ir pelės — audiniai, jie kartu augo ir tarpusavyje nekovojo. Dar daugiau. Taip auginami audiniai tarpusavyje persipina, sudarydami vieningą audinį iš viščiuko ir pelės ląstelių. Šis reiškinys pavadintas chimera — pagal pasakose minimas būtybes, turinčias paukščio galvą ir žvėries kūną. Sakysim, sujungus tuo būdu viščiuko ir pelės plaučių audinius, gaunama jų chimera. Ši chimera toliau gyvena kaip vieningas audinys.

Taip buvo įrodyta, kad persodinimo sunkumus sūkelia tiksliai organizmo visuma; tiksliai jam būdingas apsigynimo refleksas.

O iš viso ar yra galimas betarpiškas dviejų organizmų ryšys? Atsakymas į šį klausimą gali būti tiksliai teigiamas. Priešingus atveju būtų įmanomas gyvų būtybių dauginimasis. Juk vaisius motinos įsčiose yra atskiras, nors ir glaudžiai susi-

jęs su motina, organizmas. Bet jis nesukelia priešiškos reakcijos.

Nauji tyrimai atskleidė ir paskutinę paslaptį. Po ilgų ieškojimų buvo susidomėta ypatinga organizmo medžiaga, kuri perduoda pavaldimumo požymius. Ta medžiaga vadinasi dezoksiribonukleoline rūgštimi (DNK). Kiekviename organizme ši rūgštis vis kitokia — skiriasi taip pat, kaip žmonių pirštų atspaudai. Tai ją ir išdavė. Pasirodo, su šia rūgštimi susijęs ir organizmo priešinimasis svetimiems baltymams.

Džiovinti organai

Petrogradas. 1920 metai. Trūksta maisto produktų. Trūksta kuro. Sunku gauti bandymams gyvulių. O eksperimentus daryti reikia. Tikras mokslininkas galvoja apie ateitį ir tuomet, kai frontuose vyksta mūšiai. Profesoriumi P. Krakovui reikėjo išaiškinti, kaip įvairios cheminės medžiagos veikia kraujo indus. Bet kur rasti medžiagos? Ir štai netikėtai padaromas didžiulės reikšmės atradimas.

Laboratorijoje stovi kolba. Joje žmogaus pirštas. Jis nuplautas nuo lavono prieš keletą mėnesių. Tačiau jis gyvas. Jis reaguoja į medžiagas, išplečiančias ar susiaurinančias kraujo indus, jo oda išskiria prakaitą, auga nagas.

Bandymų metu mokslininkui kyla drąsi mintis: sustabdyti atskirų organų gyvenimą ir paskui vėl juos atgaivinti. Mokslininkas išdžiovina pirštą taip, kad jis pa-

sidaro kietas kaip medis, laiko jį porą mėnesių, o po to atsargiai išmirko ir įleidžia į jo indus Ringerio skiedinį. Ir štai... pirštas atgijo. Įleidus adrenalino, jo oda prakaituoja.

Taip paaiškėjo, kad organai gali būti atgaivinti po visiško jų išdžiovinimo, vadinasi, po absoliučios jų mirties. Tuo iš karto ne visi patikėjo. Ir bandymai buvo tęsiami.

Buvo galvojama, kad organai, sudaryti iš švelnesnių audinių negu žmogaus pirštas, kitaip reaguos į išdžiovinimą. Ir tai buvo paneigta. Tarybinis mokslininkas Morozovas išpiovė varlę širdį ir ją išdžiovino. Širdis neteko 50 procentų svorio. Ji pavirto gniužulėliu sausos, negyvos medžiagos. Bet, išmirkęs širdį ir įleidęs į ją specialų skiedinį, mokslininkas pamatė nuostabų vaizdą: širdis plakė!

Buvo padaryta daugybė eksperimentų, ir dabar yra tvirtai įrodyta, kad beveik visi audiniai ir organai sugeba "išlikti gyvi", juos išdžiovinus.

Šiandien ir rytoj

Jau dabar galima praktikuoti tokį metodą: kiekvienam naujagimiui, kol jo organizmas dar "neišmoko" efektyviai priešintis svetimiems baltymams, tereikia įšvirkšti visiškai mažą kiekį skiedinio su jame esančiomis kelių jo šeimos narių ląstelėmis. Tokį "krikštą" gausiems žmonėms galima, jei gyvenime jiems to prireiks, persodinti organus iš tų jų šeimos narių, kurių ląstelės jau buvo įšvirkštos.

Suprantama, šis būdas yra sunkus ir kažin, ar jis plačiai prigis. Tačiau netenka abejoti, kad, paaiškėjus transplantacijos klūčių esmei, netrukus bus rasti ir tobulėsi bei lengvesni būdai priešiška organizmo reakcijai nuslopinti.

Jie atvers didžiules galimybes. Šimtai tūkstančių žmonių kasmet bus išgelbėti nuo mirties, nes jiems bus galima persodinti bet kurį porinį organą iš kito žmogaus. Tačiau tai tik mažytė naujojo atradimo pritaikymo sritis.

Netrukus bus visiškai įprastas toks vaizdas: gydytojas konstatavo, kad žmogui sutriko širdies veikla, ligonio padėtis kaskart blogėja. Jokios gydymo priemonės nebeįveda. Bet nei gydytojas, nei ligonis nesišaukina. Iš žmogaus atsarginių organų saugyklos išrašoma nauja širdis. Atlektama širdies persodinimo operacija, ir žmogus vėl sveikas. Atrodo fantastiška? Taip, bet dabar tikie laikai, kai gyvenimas greit pasiveja ir pralenkia fantastiškiausias idėjas.

Pranešimai

Toronto

Gegužės Pirmosios 76-ta Sukaktis

Kaip darbo žmonių solidarumo diena bus atžymėta dviejuose torontiečių susibūrimuose.

Gegužės 1 d. 8 val. vakare, Lansdowne Teatre, Lansdowne prie Bloor įvyks masinis mitingas su koncertine programa. Kalbėtojas Geo. Harris, United Electrical Workers unijos sekretorius. Koncertinė programa susidės iš įvairių šalių dainų ir šokių. Laisva įžanga.

Balandžio 27 d. 8 val. vak., 300 Bathurst St., ruošiamas pasilinksminimo vakaras-šokiai atžymėjimui Gegužės Pirmosios. Šokiams grieš Mike Lucas orkestras. Įžanga \$1.00.

Kviečiame visus darbo šmones skaitlingai dalyvauti.

Gegužės Pirmosios
Komitetas

VEL SUSIRGO

RODNEY, Ont. — Draugas Kązonas vėl susirgo ir 9 d. balandžio turėjo vidurių operaciją. Operaciją pergyveno gerai ir jau eina geryn.

Ligonis randasi Generalinėj ligoninėj St. Thomas, Ont.

Linkime greito ir visiško pasveikimo.

Kaimynai

Betty Kennedy, Toronto moterų komentatorė ir laikraštinių, kuri nuo dabar dalyvaus televizijos programoje "Front Page Challenge".

Torontiečių Kronika

Prkalbos, filmai

Praėjusį sekmadienį Sūnų ir Dukterų Draugijos salėje buvo gražus kultūrinis lietuvių popietis, kurį surengė Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Toronto kuopa. Kuopai už tai tenka pagyrimas.

Programa susidėjo iš prakalbos ir filmų.

Prakalbą pasakė ilgametis

torontiečių bičiulis iš Rochesterio, N. Y., draugas Wm. Černiauskas. Torontiečių draugystė su juomi ir kitais ročesteriečiais prasidėjo 1937 metais, kuomet ročesteriečių choras buvo Toronte su koncertu, ir nuo to laiko šios abi lietuvių kolonijos, viena vienoj pusėj Ontarijos ežero, o kita — kitoj, palaiko draugiškus santykius. Su juomi buvo atvykusi ir draugė Černiauskienė.

Kalbėtojas praėjusią vasarą lankėsi Tarybų Lietuvoje ir papasakojo torontiečiams apie savo patyrimus. Iš jo pasakojimų ir atsakymų į klausimus susidarėme vaizdą, kad gyvenimas Tarybų Lietuvoje labai pasikeitęs geroj pusėj. Tarybų Lietuvos priešų skleidžiami melai buvo kalbėtojo labai aiškiai atremti.

Jis kalbėjo atvirai, sakė tą, ką matė, ką girdėjo. Kas buvo gera, pagyrė, kas dar peiktina — papeikė. Jis sakė, kad ir Lietuvoje jiems sakė, jog jie nenorį, kad juos girtų. Jie nori, kad vizitoriai sugrįžę pasakotų tiesą, kaip yra.

Programai vadovavo draugas J. Valūnas, KLLD Toronto kuopos darbuotojas.

Po prakalbų buvo parodyti keli trumpi filmai iš Tarybų Lietuvos. Filmai traukti jau kiek metų atgal, bet jie taip pat parodo Tarybų Lietuvos pažangą.

Draugas F. Gutauskas įnešė sumanymą, kad amerikiečio atsilankymo proga paremti amerikiečių spaudą. Pasiūlymas buvo priimtas ir suaukota Vilniai \$22.00, kadangi Vilnis dabar veda vajų.

Torontiečiai, kurie atsilankė į prakalbas, liko dėkingi kuopai už surengimą prakalbų, ir kalbėtojui už papasakojimą apie savo patyrimus. Reikia, sako jie, turėti dažniau tokius gražius susiėjimus.

Susirinkime buvo dvi tautietės, kurios neseniai Kanadoje. Viena rodos tik kokie 7 mėnesiai atgal atvyko iš Lietuvos pas sūnų. Ir jos tvirtai patvirtino, kad kalbėtojas sakė tikrą tiesą. Nekerie dalyvavusieji išsireiškė, kad būtų gerai pakviesti tas drauges progai pasitaikius papasakoti apie Tarybų Lietuvą, kaip joms atrodo Kanada.

Rep.

Iš KLLD CK Raštinės

Dėl knygų

Narinė knyga už 1961 metus gerokai pasivėlavo, bet teko matyti Vilnyje, kad ji jau atspausdinta ir ruošiamą išsiuntinėti. Reiškia, kad greitai nariai gaus. Kita knyga, kuri užsivadina "Prelatas Olšauskas", taipgi busianti greitai gauta ir išsiuntinėta.

Narių pareiga žiūrėti, kad nariniai mokesčiai būtų užmokėti. Dar yra keletas narių nemokėjusių už praėjusius metus.

Aukos apšvietos fondui

Draugai redlaikiečiai, prisidami savo mokesčius per M. Deedą, paaukojo apšvietos fondui sekančiai: M. Deedas \$5.00, L. Balčiūnas \$1.85; K. Shukstis \$1.00. Jie taipgi prisuntė \$3,75 už pozicijos knygetes "Minčių Trupiniai".

Torontiečiai per savo finansų sekretorių T. Rimdžių aukojo sekančiai:

J. R. Kuktorai 45 centus, P. S. Pajuodžiai \$2.45, Z. Jakavičienė \$1.50, A. Gavėnas \$2.85, A. Maigis \$3.00; K. Pempė 85 centus, A. Galinaitis 85 centus, M. Galinaitis \$2.00, S. Karvelis \$1.85, S. Sasnauskas \$1.00, K. Baltuška \$1.00 ir A. Paužienė 70 centų.

Windsoriečiai per draugą Ch. Martinkų aukojo sekančiai: iš kuopos išdo \$5.00 ir Ch. Martinkus \$1.00.

Visiems už aukas, Centro Komiteto vardu tariu širdingą acių.

J. Yla

KLLD CK sekr.

Isiveržėliai Virto "Brangiais Vergais"

Pranciškonų Darbininko peckeliai, nors ir mokytais persistato, bet matyti yra visiškai neišmanėliai. O gal jie tai daro manydami, kad žmonės yra kvaili ir galima juos mulkinti kaip kam patinka.

Rašydami apie kubiečius isiveržėlius, kuriuos Kubos teismas nubaudė sunkių darbų kalėjimu, bet sutiko išleisti už \$62,000,000, jeigu

Pūkūsis Lenkijos Filmas

Direkcijoj Aleksandro Fordo

Pagal H. Sienkevičių,
"Quavadis"
autorių.
Angliški
paaishkinimai

Pirmą sykį Montreale
ORPHEUM TEATRE
525 St. Catherine St., W.
Nuo dabar iki balandžio 19
* * *

Winnipege, Man.
BEACON TEATRE
Nuo pirmad., balandžio 23
* * *

Edmontone, Alta.
AVENUE TEATRE
Nuo penkt., balandžio 27
* * *

Calgary, Alta.
Plaza teatre, geg. 7
* * *

Platesnės informacijos
vietinėj spaudoj.

kas sumokės, tuos isiveržėlius vadina vergais. Isiveržėlių lyderį Manuelį Artime, už kurio paleidimą reikalaujama pusės milijono dolerių, vadina "brangiausiu vergu".

Kas gi yra vergas? Kiek yra žinoma iš istorijos, vergijos metu ponams žmonės priklausė. Jie galėjo juos parduoti, pirkti, mainyti. Vergų pirkliai gaudydavo negrus Afrikoje ir gabendavo į Jungtines Valstijas ir kitas šalis ir pardudavo juos turčiams, kurie juos vertė dirbti.

Ar yra kas nors panašaus tarp tų vergų ir isiveržėlių? Niekas negaudė tų isiveržėlių. Jie patys lino, o lysdami dar padarė daug nuostolių: išūdė nemaža žmonių, padarė medžiaginių nuostolių. Už tuos nusikaltimus jie ir nubauti sunkių darbų kalėjimu. Jie turi atidirbti Kubai už padarytus nuostolius. Jie turėtų džiaugtis, kad jiems leidžiama išsipirkti.

Visose šalyse žala padariusieji baudžiami teismo. Jie turi atsilyginti nukentėjusiems.

FRANCŪZAI ESĄ TOLI ATSILIKE

QUEBEC. — Montreale universiteto profesorius Marcel Rioux, kurs tyrinėjo Kanados francūzus, sako, kad francūzai toli atsilikę ne tik nuo anglų, bet ir emigrantų.

Jie per daug esą įsikibę praetį ir neįžiūri žmonijos pažangos.

Visokų Pieno Produktų Krautuvė

Modern Dairy

847 COLLEGE ST. — TORONTO
Telef.: LE. 6-1429

Taipgi didelis pasirinkimas visokių sausainių, maisto produktų.

Savininkai: A. A. Kuktal

Advokatas - Notaras

WILLIAM PALAMAR

Suite 133

17 QUEEN ST. E. TORONTO
Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. EM. 6-1743

PARDUODAME

ŠVIEŽIĄ MEDŪ

T. R. MacNaughton, Meadowvale, Ont.
(Westoniečio K. Doveikos žentas)

Torontiečių patogumui, mūsų bičių medaus galima gauti Lietuvių salėje, 160 Claremont St.

Aklų ir Akinių
Specialistas

J. E. Merritt & Son

Optometristai - Optikai
Valandos: 9-12 ir 1-6
Treč. po piet uždaryta
Antrad., Ktv. ir Penkt.
vakarais

pagal susitarimą.
Tel. LE. 5-6400
1149 Dundas St. W.
Toronto, Ont.

FRANK VASS, B.A.

Advokatas - Notaras
Suite 403 455 Spadina
Ofiso tel. WA. 2-6111
Res. — CL. 1-0651
Toronto